

Nro. 52.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden December 29-dik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A' Cs. K. katona tiszti karnál, penzión lévő
Oberster *Boros*, 's Oberstlieutenánt *Fronmüller*
és Langmantel urak, 's a' H. Swartzen-
berg Ulánus Regementjének Oberstere Hertzeg
Kinsky, a' múlt Novemberben meghaláloztak.

Ugyan azon hónapban penzióra botsáttattak:
az Olmützi Komendáns F. M. Lieutenánt *Fron*
Fegyvertármesteri titulussal; F. M. Lieutenánt
Weczell; Indzsínör karbéli Generálmajor *Lo-*
petz; és József Fő Hertzeg Huszár Regementjébéli
Oberster *Lipsky* Urak.

A' mostani időjárás itt Austriában ritka és meg-
jegyzésre méltó. A' tél, mint már írtuk, Dec. 6-di-
kán béálván, azólta változás nélkül tart mér-

tékletes hideggel; a' hideg egész tegnapig alig ment - le a' 10-dik grádusig. Némelyek azt reménelik, hogy a' jókori télnek jókori tavasz lesz a' követője.

Posonnál, és Pest's Buda között, minden veszedelem nélkül járnak által a' jögen gyalog és szánon az emberek.

Hadi Történetek.

A' Frantzia ármádának fekvésiről azt írtuk vala közéletben, hogy terhes és veszedelmes hátrálásai után a' Balticum tenger és a' Minsk felé menő út között lévő líneában állapodott volna - meg: de, mint ezen újabb tudósítások mutatják, ezen líneában sem maradott meg, hanem által jött a' Pruszsiai és Warschauer Nagy Hertzegegi határokra: —

Warschau, Dec. 18-dikán. A' hadi theátrumról érkezett minden tudósításaink bizonyítják, hogy az Orosz ármádákat éppen azok a' terhes okok akadályoztatták a' sebes előnyomulásban, mellyek a' Frantzia ármádákat az Orosz birodalomból való visszajövetelre indították, és ezeknek hátrálássokat igen terhessé tették. A' Frantzia nagy ármáda az ellenségtől nem feletőbb hevesen nyughatatlankodtatván, oly helyeken vonja össze magát kvártélyokra, a' hol jobban élhet. Utóbbi állásai ezek voltak: — *Wilnát*, és a' *Niemen* vizének egész jobb partját odahagyta. A' Nápolyi Király fő hadi szállása *Kowno* mellett a' Niemen bal partján, bal szárnya, t. i. a' Marschal Macdonald vezérlése alatt lévő sereg, *Tilsitben*, jobb szárnya pedig a' Feldmarschal Hertzeg *Schwarzenberg* vezérlése alatt a' maga fő hadi szállá-

sával Dec. 12-dikén *Slonimben*, voltak, a' honnét ezen Feldmarschall úr magát azután *Rossához*, a' véle öszszetsatóltatva lévő Frantzia 7-dik ármáda pedig *Schwisloczhoz* vonták vissza. A' Hertzeg *Schwarzenberg* seregeinél semmi újabb verekedések nem történtek.

Az Orosz vezér Hertzeg *Kutusow* fő hadi szállása Nov. 25-dikén még a' *Dnieper* mellett volt. Úgy látszott, mintha az Orosz lovasságnál a' lovaknak eldöglése éppen olyan nagy lett volna, mint a' Frantzia ármádánál, kivéven a' *Kozáklovakat*, a' mellyek a' levegőnek minden viszontagságait az esztendőnek akármelley részében kiállják a' szabad ég alatt, 's az eleséget a' leg mélyebb hó alól kikapálják a' lábaikkal, 's az olyan táborozásokat is kiállják, a' millyen ez a' mostani. A' mostani hideg December hónapban példa nélkül való. Szünet nélkül a' 12 és 18 grádusokat mutatja a' hidegmérő.

A' *Bossonói* Hertzeg (Maret) 's többire mind azok a' személyek, a' kik a' külső dolgokra ügyelő ministeriumhoz tartozván *Wilnában* voltak, vissza jöttek már ide *Warschauba*. Hihetőképpen valamint az első, úgy a' többek is nem soká tovább fognak innét utazni *Páris* felé.

* * *

A' Császár' útazása felől ezeket írják újabban: —

Megérkezvén ő Cs. Felsége *Dresdába*, szokása szerént azonnal megferedett, 's kevés étel után azonnal lefeküdt, hogy magát kinyugodja egy kevésbé. A' Szakszoniai Király rosszszatskán lévén, gyalog hintóban vitette által ma-

gát a' Frantzia Követ palotájába, a' hova a' Császár bészállott vala. Majd egy egész óráig beszélgettek együtt. Mind azok a' személyek, a' kik olyan szerentsések voltak, hogy a' Császárt ezen alkalmatossággal láthatták, egy szájjal beszéllenek, kegyes, vidám, és igen egészséges tekintetéről, melyben a' kiállott sok szenvedéseknek leg kissebb jelét nem lehetett szemlélni. Szánon jött Dresdába ő Felsége; valami 30 személyek vannak véle, kik között megneveztetnek a' *Viczenziai* Hertzeg, és néhány Adju-tánsok. —

A' *Ménusi Frankofurtumba* Dec. 16-dikán délutáni 3 és 4 órák között érkezett-meg ő Cs. F. ge hat lovas hintóban; 8 Kurirok lovagoltak előtte. Itt tsak addig állapodott-meg, míg más lovakat fogtak hintala eleibe, és azonnal tovább indúlt Moguntzia felé.

Moguntziába még az nap (16-dikban) estvéli 8 órakor megérkezett ő Cs. F. ge — théát ivott — Marschal *Kellermunal* egy keveset beszélgetett, 's útját innét is azonnal tovább folytatta.

Spanyol Ország.

Kadiks, Nov. 19-dikén. Olyan tudósítások érkeztek Angliából ide, hogy a' Nagy Britanniai Régens Hertzeg megegyezett légyen abban, hogy Lord *Wollington* felvállalhassa a' Spanyol ármádáknak fő vezérségét, mellyel őtet az insurgens Országlószék megkínálta vala.

Ezen Országlószék a' Lord *Wellington* ajánlására Generális *Castannost*, a' 2-dik, 3-dik, és 4-dik Insurgens ármádák' vezérivé ne-

vezte, a' ki ennekutánna ilyen titulust fog viselni: *Déli Seregek' fő vezérje.*

Ballasteros' helyébe *Eliot* neveztetett a' 4-dik ármádának vezérjévé. Ez az az *Eliot*, a' ki Déli Ámérikában Montevideói Vice Király volt, a' honnét tavaly Spanyol Országba vissza hívattatott. *Ballasteros* már másod versben is kérte írása által az Országglószéket, hogy, ha tsakugyan bortsábatot nem ad is néki, leg alább viseltessen érdemeihez annyi tekintettel, hogy ne küldje *Centába*, a' hova közönségesen a' veszedelmes bűnösöket szokták Spanyol Országból számkivetésbe küldeni. Azután egészségtelenségének előhozása által próbálta megnyerni ugyan ezea kérését: de tellyességgel meg nem nyerhette, hogy első határozását megváltoztassa az Országglószék. Ezen Országglószék és Lord Wellington között most, a' legújabb tudósítások szerént, igen jó egyesség uralkodik.

A' *Valenciai* határon *Alicante* felől az eddig valónál háborúsabb ábrázatot kezdettek felvenni a' környülállások. Az ott lévő Anglus és Spanyol ármádának első osztálya Nov. 20-dikán útnak indúlt Alicantéből Valencia felé, mellyet a' következő napon annak második osztálya is követni szándékozott. A' leg elől menő Regiment és az ellenség' szélső vígyázói között már történt volt egy kis öszszetsapás.

Az *Alicanténél* volt fő vezér' dolgában is végső határozás tétetett. Hogy Gen. *Maitlandtól* a' vezérség elvétetett, azt már régen tudjuk, és most azt olvassuk, hogy ő vissza küldetett *Siciliába*, és helyébe Lord *Ben-*

tink érkezett - meg Siciliából, a' ki 5500 emberekből álló segítő sereget is hozott magával Alicantéhez, a' melly seregben 3000 Siciliai és 2500 Ánglus katonák találtak. —

Karthagenában sokáig vesztegette az embereket a' sárga hideg: de már most megszűnt. Igen ragadó természetű volt: de azt a' jó tulajdonságát is tapasztalták, hogy a' ki egyszer ki gyógyúlhatott belőle, azt többször nem bántja. A' kik tavaly meg gyógyúltak belőle, az idén nem ragadt rájuk. Doktor *Wright*, a' ki, mint az Ánglus seregek' Orvosa, oda ment vala, két fijaival együtt áldozatjává lett ezen nyavajának.

A' *Wellington*' armádája' állapotjáról most csak annyit írnak Oportóból, hogy az ő fő hadi szállása Fuente - Guinaldóban megérkezett: de azt még nem lehetett tudni, hogy bé fog - é armádájával Portugalliába telelni jönni, vagy vedig, minthogy attól tarthatott, hogy *József* Király Ciudad - Rodrigónak ostromlásához hozzá fogat megmarad ezen várnak szomszédságában, hogy segítségére mehessen, ha kívántatni fog.

Orosz Birodalom.

A' Nov. 6, 10, és 13-dik napjain Pétersburgban kijött újságok szerint Oberster Gróf Witte, az Ukrániai Kozák Regement' Komendánsa Generálmajorrá neveztetett ezen Regementnek jó és sietve való organizálásáért. — *Württembergi Eugenius* Princz, a' 4-dik Gyalog Osztály' vezére, Generál - Lieutenántá neveztetett, a' verekedésekben kimutatott bátorságáért és alkalmasságáért — *Leontji*, a' Szerbiai Metropolita, a' Sz. Anna Rendjének czímerével megajándékozta.

tott — *Péter* Princz, az *Oldenburgi* Hertzegnek (a' Császár' sógorának) nem rég született fia, a' *Preobraszenski* nevet viselő testőrző Regimentnél Obersterré neveztetett,

Gróf *Lambert* és *St. Priest* Cs. Generáladjutánsok, Generál-Lieutenántokká léptettek. Generál-Lieutenánt Gróf *Wittgenstein* Lovasság Generálissává neveztetett azon megkülönböztetett szolgálataiért és bölts rendelkezésiért való jutalomúl, mellyek által magát az Oktob. 18 és 19-dik napjain történt verekedésekben megkülönböztette; minden embereknek, a' kik ezen napi verekedésekben jelen voltak és vitézkedtek, fonként egyegy rubla rendeltetett.

Ugyan ezen Pétersburgi újságlevelekben külömbkülömb Bülletinek jöttek - ki a' Hertzeg *Kutusow* és Gróf *Wittgenstein* táboraiktól. A' *Wittgenstein* Bülletinjei között nevezetesebb az, melly az Oktob. 18-dikán *Polotznál* történt ütközetnek ugyan azon hónap' 31-dikéig való következeit adja elő: — „Szorosabb felszámlálás után úgy találtatott a' dolog (ezek a' nevezett Gróf' szavai), hogy az ellenség' vesztese a' *Polotzki* verekedésben 's az ő azt követett üzettetése alatt *Lepelig*, állott; tsak a' mi az elfogattakat illeti, 100 tisztekből, kik között 5 Obersterek vannak, valami 6000 közemberekből, 9 ágyukból, a' *Bavarus* seregnek minden bagázsijából, 90 szekerekből, a' mellyek tóltést vittek, és sok ágyútajgákból, mellyeknek ágyuit az ellenség eltemerte vala Holtjainak és sebeseinek száma is rendkívül nagy, minthogy a' tsatározó mezők 's az utak mind ezekkel vannak befedve,

's ez az egész ellenséges szakasz - ármáda össze-
roskadott. Az a' jó következése is volt ugyan
ezen tsatánknak, hogy a' Marschal *Victor* se-
regének egy része e' miatt a' Frantzia nagy
ármádától elvonatott, és nagy sebességgel kén-
tenítettett Smolensktől ide jönni, hogy magát a'
Marschal St. Cyr seregének maradványával ösz-
szetsatolja, a' melly Gen. *L e g r a n d* által vezé-
reltetik azolta, hogy St. Cyr 18-dikban sebet kap-
ván, annak gyógyíttatására Wilnába ment (még
akkor M. *Oudinot* nem érkezett volt - meg St.
Cyr helyébe). —

Ugyan ezen Bülletinben említi továbbá Gróf
Wittgenstein, hogy Marschal Victor a' Marschal
St. Cyr segítségére 15 ezer emberekkel megér-
kezvén, ő ezzel is megverekedett az *Ula* mellett,
a' melly ugyan igen heves volt, de inkább csak
ágyúzás által ment véghez, 's a' hol az ellen-
ség a' sebeseken és megöletett embereken kívül,
ismét elvesztett 12 tiszteket, és 800 közembere-
ket, a' kik elfogattattak. Az Oroszok között is
elestek vagy megsebesedtek valami 400 emberek.
Ezen utóbbi verekedés után vissza vonta ma-
gát a' Frantzia vezér. Gróf Wittgenstein pedig
tsapatokat küldött Borisow és Minsk felé, hogy
tanúlják - ki, hogy hol legyen a' Tschitschagoff
ármádája, mellyel magát ekkor Wittgenstein
összetsatolni iparkodott.

Ugyantsak a' Pétersburgi újságban olvassuk
egyéb hivatal szerént való tudósítások között
ezen Udyarnak az Anglus Udvarral való békességi
kötését is egész valósága szerént. — (Lásd ennek
tízkélyeit a' Magyar Kurir' Toldalékjában).

(Vége az 1812-dik és utolsó fertály eszten-
dők.)

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Torontál Vármegyéből, Sept. 28-dik napján.
Méltóságos Udvari Tanácsos és Referendarius Kis Szántói *Lányi József* Úr ő Nagysága, ezen Nemes Torontál Vármegyének, a' múlt Augustus 18-dik napján Haczfelden Méltóságos Generális *Csekonits József* Úr udvarában tartatott Generális Gyűlésén lépett-bé Fő Ispányi hivatalába. Nagy volt az öröm és tisztelettel telyes, mellyel ő Nagysága a' Tekint. Státusok és Rendek által fogadtatott.

Azon dictiót, mellyet ő Nagysága ezen alkalmatossággal a' Tekint. Státusokhoz és Rendekhez mondott, valamint azt is, mellyel ezek részéről ezen Tek. Megyének Notáriussa mondottak, párban ide rekesztve ímé küldöm.

A' Méltós. Fő Ispán Úr következőképpen szóllott a' Tek. Státusokhoz és Rendekhez:

Tekintetes Nemes Státusok és Rendek!

A' midőn ezen hivatalomba bélépek, elsőben is különös háláadással és örömmel tisztelem Felséges Urunknak kegyelmét, hogy ezen szép kiterjedésű, termékeny földekkel bővölkedő, és a' kereskedésre nézve is virágzó állapotban lévő, fényes földes Uraságokkal tündöklő Nemes Vármegyének kormányozását réám bízni méltóztattott.

Meg jegyzésre méltó, hogy a' miólta ezen N. Vármegye a' győzedelmes Cs. Kir. fegyverek

által a' Törökök' igája alól kiszabadítva lévén, Magyar Országhoz vissza kaptatott, többnyire Udvari Consiliariusok, a' kik a' Fels. Magyar Cancellarián szolgáltak, voltak ezen N. Vármegyének fő Ispánnyai, és részszerént ezen hivatalnak Administrátora, a' kik között a' három utolsóval együtt volt szerentsém a' Fels. Cancellarián szolgálni.

Én tehát azoknak számában már 5-dik vagyok; mindjárt az első fő Ispány néhai boldog emlékezetű Gróf Györi Ferentz udvari Consiliarius volt, a' kinek idejében állíttatott ezen Nemes Vármegye arra a' lábra, a' mellyen a' többi Magyar Országi Vármegyék állanak.

A' következett fő Ispányok alatt megerősödött az újonnan plántált publica administratiónak módja, és formája, és így hozatott-bé, és mind eddig fent tartatott mindenféle a' Publicumot illető dolgoknak törvényes rendszerént való folyamatja.

Praedecessoraimnak nyomdokit követni akarván, én is, a' ki egyébaránt is barátja vagyok a' jó rendnek, vigyázni fogok annak fenntartására, a' törvény rendelkezésének, királyi parantsolatoknak, és a' köz jóra czélozó végzéseknak tellyesíttetésére, egy szóval, a' köz Jónak előmozdítására.

Mindenkor és mindenekben szemem előtt tartani fogom ama minden virtusoknak és jó tselekedeteknek annyát és kútfejét, az igazságot, a' melly nem csak a' törvényes úton folyó perekben, hanem más esetekben is, és a' publica Administratiónak majd minden ágaiban, mindenféle panaszoknak elintézésében, és orvoslásában, a' ter-

heknek felosztásában, az ártatlannak oltalmában, a' bűnösnek büntetésében, az érdemes szolgálatnak jutalmazásában előfordúl. De hogy mindenek annak rendi szerént folyjanak, és végbe vitessenek, hogy a' publica Administratio semmibe fogyatkozást ne szenvedjen, minden iparkodásom és vigyázásom mellett is, kettőre lesz szükség:

Egyik a' T. N. Státusoknak hasznos, és bölts tanácsa, és az előadandó esetekben hozandó bölts ítélete, másik a' magistratualis tiszt Uraknak serény munkálódása.

A' magistratualis tiszt Uraktól annyival inkább várhatom, hogy hivataljokban szorgalmasan eljárjanak, és kötelességeiket tökéletesen végbe vigyék, mivel kevés vagy majd semmi perek nem folyván előttök, azok által a' többi kötelességeiknek tárgyaitól el nem vonattatnak.

Így reménlem, sőt tellyes bizodalommal vagyok, hogy én is a' magam részéről hathatóssabban munkálódhatok azon célra, hogy Fels. Urunknak, a' mivel törvény szerént tartozunk, megadattassék, a' Fels. rendelések végbe vitesse nek, kinek kinek az igazság kiszolgáltassék, a' közönséges bátorság, mind személyre, mind vagyona nézve, és a' tsendesség, a' nemesi szabadság, a' közönséges népnek a' terhek viselésére szükséges ereje, fenn tartassék.

Már ugyan hanyatlanak az én életemnek napjai, de még érzek magamban erőt, és a' meddig az Isten abban megtart, azt Fels. Urunknak szolgálatjára, édes Hazánknek, és jelessen ezen N. Vármegye hasznának eszközlésére fordítom; szerentsésnek fogom magamat tartani, ha azzal a'

vígasztalással végezhetem életemet, és hivatalomat, hogy mindazokra nézve, mellyeket előszámláltam, jót tehettem, és hasznot szerezhettem.

*Méltóságos Udvari Tanácsos, Referendarius
és fő Ispány Úr!*

Ha szóval nem jelentenénk is, mutatják ábrázataink, melly igen örvendetes mindnyájunknak ez a' nap, mellyen a' Méltóságos Urat, mint ezen N. Vármegye fő Ispányi hivatalába való bé lépésének napján közöttünk tisztelni, és néhai fő Ispányi hivatal Adminisztrátorunknak Nagy Méltóságú *Eötvenesi Lovász Zsigmond* Úr Excelentziájának halála után, Fels. Királyunk' kegyelméből, a' Méltóságos Úrban, ismét bölts fő Kormányozónkat találni szerentsénk vagyon.

Nints a' Hazának olyan része, mellyben a' Méltóságos Úr' érdemei esméretesek nem vólnának; 's mellyben közelebbről való esmerősi, a' Méltóságos Úr böltsességét, igazság-szeretetét, Királya és Hazája eránt való hívségét, és hivatalja folytatásában fáradhatatlan munkásságát tisztelettel ne emlegetnék.

Vagyon tehát elég okunk azon örvendeni, hogy Fels. Urunk fő Ispányunká Méltóságodat rendelni méltóztatott.

Jeles bizonyysága ez egy részről az ő Felsége Méltóságod' virtusaiban, 's böltsességében helyheztetett bizodalmának, más részről pedig azon kegyelmének, 's atyai hajlandóságának, mellyet ezen Ns. Vármegye eránt már ennekelőtte is sok ízben nyilatkoztatni méltóztatott.

Nem tehet ugyan is nagyobb jót a' Fejedelem szeretett hív jobbágyinak, mint midőn azok-

nak olly kormányozót ad, kinek böltsességét 's virtusait maga felséges szolgálatjában sok alkalmazosságokkal próbálta és tapasztalta, 's azért hozzája tellyes bizodalommal van.

Ezen ő Felsége kegyelmének hív jobbágyi háládatossággal való mege-mérése pedig, annál kedvesebb érzéseket szerez szíveinkben, mennél erősebb reménységgel mintegy látjuk azon jókat, mellyek reánk Méltóságod' virtusiból következnek.

Igazság' szeretete ugyan is, hogy valaki igazságtalanúl szenvedjen, meg nem engedi, 's bátorít bennünket, hogy az igazság' kiszolgáltatásában kívántató álhatatosságtól magunkat semmi tekintet által eltántorittatni ne engedjük, 's így Nagyságod' kormánya alatt, sem a' jobbágyok' törvénytelen terhektől, sem a' Nemesek törvényes jussaik' sértésétől nem tarthatnak.

Az érdemesek' megjutalmaztatásán, 's boldogításán igyekezni, leg kedvesebb foglalatossága vólt mindenkor Méltóságodnak, azért azon sem búsulunk, hogy érdemeink feledékenységbe hajtódjanak, sőt bízunk abban, hogy Méltóságodnak ő Felsége előtt sokat érő ajánlása által, kinek kinek érdemei illendőképpen megjutalmaztatnak.

Fáradhatatlan munkássága továbbá, valamit csak e' N. Vármegye virágzó állapotjának fenntartására, 's öregbítésére, és a' Fels. Kir. szolgálatnak 's a' köz jónak előmozdítására, itten elkövetni lehet, mindent maga idejében végire foghajtani.

De bátorkodunk mi is a' Méltóságos Urat arról bizonyossá tenni, hogy mindnyájunkban

engedelmes hív segítőkre tarthat számot, kiket hivatalos munkáinknak sem sokasága, sem terhe, sem a' magunk dolgaira való gondoskodás, törvényes kötelességeink tellyesítésében hátra nem fog tartóztatni, 's hízelkedünk magunknak azzal, hogy valamint mi Méltóságod kormányozása alá lett jutásunkon örvendünk, úgy Méltóságod is örvendeni fog idővel azon, hogy mi bennünk mind a' Felség, mind a' Haza javának előmozdításán tellyes erővel igyekező hív hazafiakra talált.

Ezen bizodalommal magunkat a' Méltóságos Úrnak gratziájába alázatosan ajánljuk, kívánván tiszta szívünkől, hogy az Úr Isten Méltóságodat azzal az igaz állandó örömmel, mellyet a' jó tselekedetekre való vissza emlékezés szokott szűlni, jó egészségben sokáig élni kegyelmesen engedje.

Buda Octob. 4-dikén.

Itt és *Pesten* kihirdettette a' N. Magistratus, hogy az 1 és 2 forintos Bankotzédulákat, Oktob. 31-dik napjáig minden ember béváltsa, mint-hogy azután telyességgel el nem vétettetnek.

Az ide való szállóhegyeken hólnap elkezdődik a' szüret, 's bővebb fog lenni, mint tavaly vólt, A' bor is jobb leszen, mint eleinten remémltetett, mellyet a' Septemberi meglehetős meleg napoknak lehet köszönni.

Erdély Ország.

Közép Szólnok Vármegyéből September' 15-dik napján, 1812. Sokszori tapasztalásunk szerint, kedves matériája a' Magy. Kurir íróinak a' tehén himlőről való tudósítás. Nem is ok nélkül, mivel, a' mennyi hadakozás vólt a' világ teremtésétől fogva, nem vólt azoknak az emberi

nemzetre nézve annyi jó következése és haszna, mint ennek a' megbetsúlhetetlen találmánynak.

En is közlök a' Magy. Kurir' Íróival olly tudósítást, melly talán az eddig valóknál hathatóssabb fog lenni a' két Nemes Magy. Hazára nézve, mert bójába serkentjük mi a' szüléket a' himlőóltásra, ha annak teljesítésére nem szorítatnak illendő móddal. Önnön maga Fels. Urunk is minden intézeteket megtétetett ezen tárgyra nézve, még is mindazáltal egy Jurisdictió sem ditsekedhetik avval a' hazában, Közép Szólnok Vármegyén kívül, hogy abban az emberi nemzetnek legöldöklőbb mételye az Arábiai himlő kiírtatott volna; ellenben az emített nemes Vármegyére nézve igaz az, hogy már egynehány esztendőktől fogva, ide nem meri az emberi nemzetnek ez a' dühös ellensége gyilkos fogait béütni. Ezt pedig azoknak az elsőbb rangú tisztviselőknek köszönhetjük főképpen, a' kiknek rendelésekből minden helységben conscribáltattak azok a' gyermekek, a' kik még vagy bé nem óltattak, vagy az Arábiai himlőn által nem estek, és a' seborvosoknak ez a' conscriptió minden helységben kezekbe adattatván, a' Nemesek fiscalis actio terhe alatt, a' nemtelenek testi büntetéssel való fenyegetődzéssel kényszerítettek a' helységekbe meg érkezett Chirurgusokhoz gyermekeiket a' béóltás végett vinni, kiket ők 8 nap múlva ismét meg nézván, ha az első óltás meg nem fogant, vagy ha fattyú himlője volt a' béóltott gyermeknek, újobban béoltották, és ha ez sem használt, harmadszor is azt miveltek, 's e' szerént, mivel senki sem mérészlette a' parantsolatot megtörni, a' béóltás ebben az egész Vármegyében

végbe ment. Az értetlenebb Nemeseik között ugyan néhányan rugodóztak az ellen eleinte; de mivel ellenek, mint tulajdon gyermekeiknek gyilkosaik és a' ragadó nyavaját a' társaságba béhozni, 's abban kiterjeszteni igyekezők ellen kemény fiscalis actio indítatott, utánna vitték a' Chirurgusnak más helységbe is a' gyermekeiket.

E' megesvén, újra a' folyó esztendőben az előbbi óltás után született gyermekekre nézve circuláltak a' Chirurgusok, és azokat is béoltották, mellynek az a' jó következése lön, hogy ezen Vármegyében négy vagy öt esztendőktől fogva híre sem hallatik az Arábiai himlőnek, holott voltak olyan helységek benne, mellyeknek tsak egy része tartozván ezen Vármegyéhez, és tsak abban a' részében óltatván - bé a' gyermekek, a' más részen lévőköt meglepte, 's rendre ölte az Arábiai himlő, de a' Közép Szólnoki részen lévőköt egészszen elkerülte; és így ha más Jurisdictiók is ezt mivelték volna, melly nem sok alkalmatlanságot okozott a' Tisztviselőknök, ma a' Magy. Hazából egészlen ki volna írtatva ez a' gyilkos métely az Arábiai himlő.

Tek. Közép Szólnok Vármegyének fellyebb előbeszéllett hasznos és követésre méltó intézetjeit, bár mind a' két Magyar Hazában követnék azok, a' kikre van az emberi nemzet életére, 's egészségére való vigyázás bízattatva; ilyen módon sok ezer ártatlan kisdedek életben és épségben maradnának, kikre nagy szükség vagy on a' mai világban.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Nagy Váradról, September 18-dik napján.

A' tegnapi nap igen örvendetes, de egyszersmind nevezetes is vólt réánk nézve, midőn az érdemeket méltán megjutalmazni tudó Fels. Királyunk' kegyelméből, Méltós. Keresztszegi Gróf *Csáky László* Eő Nagysága Szepes földének örökös Ura, 's azon Nemes V. Megyének örökös Fő Is-pánya, Kortzolai választott, N. Váradi Suffraganeus Püspök, S. Vicarius, Aszódi Sz. Kereszt Prépostja, és a' N. Váradi T. Káptalannak 20 esztendőök alatt, sok érdemekkel fénylő tagja, és Custóssa, éppen azon székből, mellyben 1422-ben ezen Méltóságnak össe *Csáky László* Úr ült vala, a' Nagy Préposti székbén, mellyet eleitől fogva a' Magyar Honnynak igen nagy férfiak, hogy többeket elhalgassunk, *Bátory* 1272-ben *Telegdi Csanád* 1322-ben, *Bertránd* Kárdinál 1338-ban, *Vitéz János* 1445-ben, *Miklós* Sebastiañ Püspök 1490-ben, *Rhedey Ferentz* 1566-ban, *Bede Kovics Lajos* 1649-ben, és a' későbbi időkben Gr. *Csáky Miklós* 1734-ben, *Szalbek Mátyás*, 1759-ben, Gr. *Kolonits László* mostani Kalotsai nagy Méltóságú Ersek is 1768-ban, Gr. *Korn Ferentz* 1774-ben, fényes érdemmel ékesítettek, számtalan örvendező népek' tapsolásai között, a' múlt esztendőben Augustus hólnapnak 29 kén meghalálozott Gr. *Sauer Kajetán* Arbai Püspök helyében

béiktattatott. Kettős öröm fogta el valóban szívünket e' történelért, egyik; ezen Méltóságnak már 20 esztendőök óta mindenekkel éreztetett felebaráti szeretete, jó hazafisága, és eredeti méltóságával pontig meg egyező kegyessége; másik pedig az, hogy ezen Méltóságnak Zabólc Fő Kapitánytól eredett ditső elei még Sz. István előtt ezen Nemes Vármegyében, érdemekhez mérséklett uradalmakat bírván, sőt 1269 ben Bihar, 1396-ban pedig Adorján és Keresztszeg váraival is megajándékoztatván, e' Megyének nem tsak hasznos oszlopot, hanem a' többek között Csáky Miklósban 1396-ban, Istvánban 1405-ben, Lászlóban 1426-ban, Ferentzben 1455 ben, Mihályban 1543 ban Fő Ispányokat; Inrében 1703-ban, és Miklósban 1737 ben Várad Püspökökét's egyszersmind Fő Ispányokat adván. Ezen mostani Nagy Prépostunkban is azokhoz hasonló, 's mintegy örökségül által jött kegyességet, pártfogást, és a' köz jót, 's Isten ditsősségét előmozdító munkásságot ábrázolhatunk, 's reményelhetünk is.

Ugyan ezen tegnapi alkalmatossággal iktattatott bé Fő Tisztelendő *Nemethi Ignátz Úr* is a' Sz. Szék, és T. Bihar Vármegye Táblabírája, a' Tek. Káptalan érdemes tagjainak számába, a' ki előbb az Egri Megyében négy esztendeig Lelki Pásztorságot, azután a' Sz. Széknél öt esztendeig titoknokságot; végtére néhai Méltós. *Miklós Ferentz Várad Püspök* Eö Nagysága mellett nyoltz esztendeig a' Latere kanonokságot elmebéli szép tehetségeinek ditséretes meg bizonyításával viselvén, érdemei a' N. Várad Kanonokságra méltán érdemesítették.

Erdély Ország.

Maros Vásárhelyről Augustus holnapjában.

Lementében vagyon az emberi Nemzet' égének bółtozattyáról, a' nem természeti, hanem idegen gyilkos halálnak egyik mérges sűgára a' hójagos himlő.

Ez a' történet egy halhatatlan Anglusnak, az emberi nemzet nagy barátjának Doct. Jennernek munkája. Szerentsés sziget, melly Jennereket szűl! Boldog század a' XVIII-ik, melly ilyen elméket hozhat elő!

Az elme a' XIX-dik század elején sem vénuított meg. A' mi idők várandós! Sok jeles dolgokkal terhes: és már egy nagy reménységű szűlöttet elé is hozott. Ez az életnek más nem kisebb, de gyalázatosabb, és útálatosabb ellenségétől készűl az emberi nemzetet megszabadítani, és a' hójagos himlővel együtt a' jövő emberi nyom előtt ezt is esmératlenné tenni. A' nyavalya közönségesen nem elég esméretes; mert a' havasok lakosait jární szokott fekélyes helybéli nyavalya is aboz számláltatik tudatlanságból.

De ez tulajdonképpen a' setétség' titkaiban, az emberi nemzetnek természeti kifejtődzésének, és tenyészésének nemes edényei által, azoknak költsönös munkájoknak kellemetességei között veszi eredetét; eggyik nemről és személyről a' másikra elragadás által megyen. Ma eddig elleneálhatatlanúl terjed, és szüntelenül harapodik.

Nevéről esméretes; a' Magyaroktól magok nyelvén a' leg első Európai nemzet' nevérol neveztetik: vagy talám a' szó eredetére nézve, az Ásiából, a' keresztes hadból haza bódorgott Eu-

rópai napnyugoti népek a' napkeletiektől közön-
ségesen. *Frankoknak* neveztetvén, a' nemzeti nyelv-
nek kimondásbéli formája által, attól a' szótól
vette eredetét, és neveztetését: *Frantzunak* hív-
ják.

Erdélynek, és közelébb M. Vásárhelynek van
az a' szerentséje, hogy D. G. D. Urban azt az Erdé-
lyi férfit, és hazafi elmét mutassa elé az egész
emberi nemzetnek; a' ki az Olasz Országi Cs.
K. hadi ispotályoknál tett figyelmetes, és dítsé-
retes szolgálattjai után, az azt követett szeren-
tsés gyakorlásai között annak a' nyavalyának
egy tulajdon eszköz orvosságát feltalálta, és száz
's több példákban tett próbatételei után, azt tö-
kéletesnek esmérte. Ez által, ha ki a' méreg-
nek még semmi jelét is nem veszi észre, de
méltán, vagy talám ok nélkül is félne, 's tart-
hatna tőlle: telyes bátorságba teszi magát. A'
ki pedig a' mérget valósággal elkapta vólna, az
is eleinten könnyen, és átallyába tsalhatatlanúl
meg gyógyíthattya magát. Ugyan is

A' beteg, mind férfi, mind asszony ember,
maga, könnyen a' leg nagyobb titokban, min-
den veszedelem félelmén kívül, más embernek,
sőt még az orvosoknak, 's patikáknak segedel-
mek nélkül is véghez viheti a' szükségeseket: a'
gyógyulás tsalhatatlan.

Az orvosság maga a' munkátska 2-dik részé-
ben adattatik elé igen röviden; az első része pe-
dig némelly szükséges előre való tudásoknak, 's
a' nyavalya' eddig való történeteinek rendit ad-
ja elé. Déák nyelven íratott; Julius 1 ső és 2-
dik napjain az orvos Urak, 's más tudós és tu-
dományt szerelő emberek 's Méltóságok előtt fel-
olvastatott, 's dítsértetett. — Ezennel a' nagyobb
közönségnek tisztelettel jelenti a' vólt halgatói
közzül

Honnyi Levelek 13

és

Tudósítások.

Erdély Ország.

Maros - Vásárhely Septemb. 11-dikén 1812.

Megmutattatik végre, hogy a' Fejedelem kegyelme nem tsak az öreg érdemeseket, hanem az ifjakat is kórmányra ültetni kívánja. G. Bánffy György Hazánk nagy lelkű Gubernátora után, ki 24 esztendőskorában volt Fő Ispány, még tsak egy ült G. Kemény Sámuel Úr illy ifjúkorában Fő Ispányi székben. A' mi időnknek nem kis örömet ad az, hogy a' mind familiájával, mind talentomaival fénylő ifjú G. Bethlen Imre Urat kegyelmes Fejedelmünk azon fontos hivatalnak elviselésére elég erős lelkűnek, megért szívűnek, magához és nemzetéhez elég hűséges lélekkel bírónak esmérvén, Nemes Küküllő Vármegyében Fő Ispányi hivatalra emelte, 's kegyelmes collationalissánál fogva Julius 29-ikán a' fő Ispányi székbe, két királyi Commissariusai ú. m. a' nagy m. Gr. Bethlen Gergely Gubernialis Consiliarius és ugyan Gubernialis Titoknok G. Bánffy József Gubernátorunk' kedves fia által székébe bé is ültettette. — Minden jó gondolkozású Hazafi elragadtatva érzi magát az illy esetben. Képzelné lehet, mennyin vágytanak ezen örömből vagy részt venni, vagy határtalan örömeiket ezen alkalmatossággal kiönteni, vagy szereteteket ezen kedves és igen szeretett fő Ispányhoz, 's háládatosságokat a' Fejedelemhez kimutatni. — Én is egy voltam ezek között. Midőn az említett hónap

nak 27-dikén közelítenék Sz. Mártonhoz, mely
 a' Küküllő vármegyei Praetoriumnak helye, már
 délutáni 5 óra tájban a' közelebbi falu határa-
 in annyi hintókat találtam, hogy 7 pompás hin-
 tóknak társaságokban mentünk bé a' Sz. Mártoni
 határokba; a' minden felől toúló sokaságnak
 száma olly nagy volt, hogy a' takarmányát hor-
 dó mezei gazda, terhes szekérével alig győzte
 végét hosszát várni, kiknek bajos megítélni, ha
 vallyon az okozott - é több gyönyörűséget, hogy
 gabonájokat illy szép nyári napon takarítják,
 vagy pedig a' hosszán nyúló fényes hintók,
 pompás lovak, sok úri méltóságok, és tzipra tse-
 lédek. — Midőn közelítenénk a' helységhez, lá-
 tánk felemelkedve egy magas árbotzfát, nem tud-
 tam triumphust, vagy vitézi játékot képzeljek - é
 lenni! Elragadtatva juttatá ezen tárgy eszembe
 a' Torquatusok' innepét és így gondolkoztam: —
 talán nemzetem' elaludt szokásának felélesztésével
 akarja valamelly kedves Bethlen jádzoztatni édes
 érzését a' toúló jó szívű hazafiaknak. Ezen ma-
 gos árbotzfának tetején sok színű pántlikák és
 keszkenők lebegtenek, 's a' szélnek ezen játéka,
 mint még annyi vitézi zászlókat képzeltetett előt-
 tünk lebegtetni, pénzel töltött erszény, kalapok,
 's egyéb e'félék vóltanak még oda feltéve. Azu-
 tán tudtam - meg, hogy a' köznép' gustusának és
 az oda felmászónak jutalmául tétettek - ki azok.
 Ezzel által ellenben vólt egy magas állás, már
 fel vólt réá húzva egy nagy hordó bor, 's a' kik
 a' Bächus oltarán szeretnek ingyen áldozni, ide
 tódáltak, 's a' többitől megkülömböztettek. —
 Midőn ezen nevetségre méltó két tárgyhoz köze-
 lítenénk, egy rémítő tünemény ötlék szemünkbe;

egy kitsiny domb felett kerekedett egy rettentő fekete füst, a' domb körül megént látánk megszámlálhatatlan embereket és egy rettenetes lángot tekeredni egy rakás fából, 's a' körül forgatani egy nagy élőfához hasonló nyárson egy egész ökröt, 's annak szájában egy egész juhót. — A' Gerion és Ziziphus mesés játéka, és a' Görögök' alsó világa az ő füstösisteneikkel jutta ekkor eszembe, a' füst, a' lang, az állatoknak súlése, és a' rémítőbe 's bővségbe gyönyörködő köz népnek illy sokasága kinek is juttattatott volna egyebet eszébe a' Piútó rettentő országánál? — De elvonta nézésünket ezekről egy ennek átlellenében lévő pompásabb nagy tárgy. Ezt hamar megesmértük, hogy az instellatió napja' estvéjére készített szép tüzi játéknak theátroma. A' sok szép inscriptiók, mellyeket Nemzetünk' halhatatlanságot nyert érdemes Poëtájától, az ősz Gyöngyösítől írott szép és sokat jelentő versei már láttzottanak rajta. A' szép mesterségekben magát kimútatott kedves hazánkfia Nagy Sámuel Úr készítette a' tüzi játékot. Ennek a' nézését eltörtük, hogy más nap a' maga méltóságában annát nagyobb örömmel szemlélhessük. De nem leheté eltsalni szemünket a' szép zöld fából készített sétáló helyről, melly mar ekkor mind a' két nemmel ékeskedett. Az Athenasi Ceramikus jutta ennek látására eszembe, 's óhajtottam, hogy mentőlhamarébb való megjelenésemmel találhassak ottan nemzetünk'ből sétáló Themistokieseket és Aristideseket, kik ottana' Nemzet és Fejedelem sorsáról kinyílt lélekkel tanátskoznának. Ennek oldalánál hosszan nyúlva látánk egy temérdek leveles színt, könnyű vóltk

találni hogy az a' nap' hévsége ellen az ebédlésre és az ifjak' mulattatására készítettett. — Illy gyönyörű nézések között érénk a' kapuhoz, megállítók lovainkat egy leveles sátor előtt; a' szép rendnek, melly az egész innepen uralkodott tanúja vólt az. — Ottan egy arra rendeltetett Commissarius ada egy czédulát, 's annál fogva elvezetének szállásunkra, széna és zab lovainknak, annyi vólt, hogy abban illy szűk koszt idején fogatkozást tapasztalni nem lehetett. — A' vatsora elkövetkezvén fényes asztalhoz ültünk. A' hegyek' teteji füstölögtek a' durrogó ágyúktól, 's reszkettek az épületek. Más nap reggel 10 órakor a' Praetorialis házhoz gyűlt a' sokaság, a Vármegye' tagjai az Unitarium templomba gyűltenek 's onnan Obrist. B. Radák Imre, Mélt. Horváth Dániel, Maurer Károly, és Apor Lázár Urakat Deputatióba küldötték, kik meg hívták a' nagy tekintetű Instellator Commissarius G. Bethlen Gergely és G. Bánffy József Urakat, és a' Fő Ispányt. — A' Vármegye' Rendei magyar köntösben voltanak, a' Fő Commissarius tiszta aranyba, a' másik pedig tiszta ezüstös köntösbe öltözve szekérbe ültenek. A' Dámák magyar köntösbe veres Posonyi válba, fejekről fekete vapór függött a' földig, melly alól fénylett mindeniknek gazdag Diademjok; az ezen alkalmatosságánál lévő schmukját a' Dámáknak az ahoz értők iszonyú sokra betsüllötték. — A' sok gála hintók és szép lovak között kitettzett az új fő Ispány hintója és igen szép 6 arany szőrű lovai. A' Báró Józsika Miklós Úr 4 egy forma tarka, és a' G. Bánffy József Úr szürke posta czugjai. A' szekerek mellett és utánna Gavallérok mentek lóhá-

ton. Ezek között elől ment ifjabb Gr. Bethlen Gergely, ült egy oskolássan kitanúlt fejer farkú és serényű arany farkó csődörön, ez a' híres Bucfalusnak a' fia, az elindulás után egynéhány courbettel kezdette-el menését, 's a' kapu alól mind lántzadába ment ki, ott elkezdett traversirozni, 's midőn a' banderiumhoz jutottak, sebes redopirozásával rémítette a' népet, híjába fújta a' tajtékot két óra jukán, 's láttatott por tengert támasztani lábaival hasa alatt, mellyeket sebesen és magossan emelt, mert a' rajta ülő jó lovas nevette a' népnek anxiétássát, 's azonba gyönyörködöt lova játékába. — Mellette ment igen szép és nagy tűzű ugyantsak arany farkó csődörön a' Radnóti G. Bethlen Pál, ezt követte egy szép és nagy emdő pej czæzáron az ifjú G. Bethlen Ádám Úrfi, és mások sokan, végre mentek a' lovász mesterek és a' sok czifra vezetékek, ezek között producalta magát a' Fő Ispány Lovász Mestere Berger Úr, a' ki ezen alkalmatosságra kitanított öt paripáji közzül egyiken a' Jupiteren lovagolt; maga után vezettette a' Fő Ispány számára kitanított igen szép szeg paripáját a' szép Fánit, mellyre a' vissza jövetelkor ülven a' Fő Ispány, czifra tzafrangjával kényére hánytatta magát a' front előtt, 's szép hazafiúi beszédet tartott a' szépen felfegyverkezett nemesség előtt. — Olly szép gustussal és pompával tartatott ezen fő Ispányi kísérés, hogy egy Nemzete' dicsőségében gyönyörködő Hazafi fájlalta, hogy miért nem nézi azt valamelly idegen nemzetbéli, a' ki hírt mondhatna arról, mit szokott tselekedni a' Magyar akkor, midőn egy szeretett Hazafi atyafia szerentséjén örvend. — A' szépen

adjustierozott banderiumot komandirozta G. Rhedey Mihály Májor, egy néhány ifjú Cavallérok voltak a' sereg között, kik között ki tettezték, B. Radák István, ifjú G. Bethlen József. — Különösen kimútaták magokat barátjokhoz való szeretetekkel G. Rhedey Ferentz és B. Jósika Miklós Urak, a' kik ezen öröm innepnek napjára a' muzsika Bandának tagjait egyforma aranyos köntösbe öltöztették - fel a' magok költségeken. A' muzsika előtt lovagolt G. Rhedey Ferentz Ur Insurgens Major, a' ki ezen tiszteletre pompássan felkészítette szép Armédor paripáját a' híres Rhedey Ferentz Erdélyi Fejedelem' lovagló szármájával, 's azzal nevelte fényét a' pompának.

Az Unitarium templomba bégyűlvén a' Vármegye Rendei, leg elsőben is egy másoknál fellyebb emelkedett ülő helyből, hol csak ketten ültek a' Commissarius Urak, elkezdette Id. Gr. Bethlen Gergely Úr fontos hazafiúi lélekkel tellyes beszédét; s' által adta a' Vármegyének ő Felségétől küldött collatióválissát. — Megszólítá annakutánna az új Fő Ispányt. Beszédének fundamentoma e' volt: *Éllyen az új régiség áldja meg az ég.* Melly beszédben olly felséges érzéssel fedezte - fel Nemzetünknek régi szép szokásait, a' ditsó Bethlen familia' elhunyt embereinek tselekedeteit, hogy még egy ember sem volt olyan, a' ki ezen nagy lelkű Orátorral együtt azt ne óhajtotta volna, hogy *bár a' régi szép nemzeti szokások felélednének és megújulnának!* Sok volna, a' mellyet ezen nagy ember' beszédéből kellene itten előhoznom, de reménylem, hogy az ezen alkalmatossággal tartatott beszédek, mások előtt is felette érzékenyeknek és hazafiúi érzéssel szólottaknak tettevén, ki fognak nyomtatatai. Az ifjú fő Ispánynak és a' nagy tiszteletű Consiliarius G. Bethlen Gergely Úrnak beszédei annyira meghatották a' jelenvalóknak szíveket, hogy midőn a' gyűlésben széllyel néztem alig láték egy vagy két embert, kinek szemei a' könnytől szárazak lettek volna. De nem lehet elhalgatni Bardecz Adám Úrnak szép beszédét,

ki nagy tudománnyal és patriotizmussal annyira ündöklött, hogy Demosthenest gondolta az ember beszélni az Areopaguson vagy az Amphictionok gyűlésében. A' volt Fő Bíró Földvári Mihály Úr beszéde sok szívet megilletett, melyben különösen kifejezte nemes érzését a' Bethlen házhoz. A' Tek. Pásztói és az újonnan hivatalára felesketett ifjú V. Ispány Szegedi Ignácz Urak' beszédei is, és a' Fő Notarius Szentpáli Úré sok gondolatokra adtak alkalmatosságot a' jelenlévőknek.

Így mene véghe: a' czeremonia a' templomban, 's felesketvén a' Fő Ispánt a' Vármegye előtt a' Fejedelem' hűségére, onnan a' nép és a' Vármegye Rendei megént olly fényel és pompával, a' millyennel oda mentek volt tértek vissza a' Praetoriumhoz nagy muzsika és ágyú durrogások között. — Ekkor a' nagy ebéd elkezdődött; 400 ember űlt hosszan egy asztalnál, 's minden száz ember között egy fejr és egy veres zászló volt felemelve. A' sűrű poharazásokra durrogtak a' sok ágyúk. A' Fejedelem' szerentségéért kiábált a' nép, 's igazságos és nagy lelkű Gubernátorunk' kívánt életéért ezerszer meg ezerszer megújított kiáltások és ágyú lövések hasogatták az egeket; vajha ezen kiáltások meghatnák a' kegyes egeket, és ötet nekünk még sok esztendőkre megtartanák! — Három rendbéli muzsikusok formálták ezen rengeteg ebédlő színben a' chorust, és a' köszönetet egyik asztal végétől a' másikig a' vidám Gerendi Hadnagy Úr vitte lóháton. A' szép rend, a' sok ezüst nemű, mely az asztalon volt, a' sok számtalan étkek' nevei eleven tanúi voltak annak, hogy az ifjú G. Bethlen Gergely, és Bethlen Sándor Urak voltak a' Gazdák, a' Gazdaszszonyok pedig G. Rhédei Mihályné és az ifjú G. Bethlen Gergelyné. — A' tántz közben annyi volt a' hívesítő ital, hogy a' fagylaltat és a' mandola tejet az uraság legényei, szemeimmel láttam, hogy sorba állottak és úgy itták, mellyeket a' tántzó szálákból vissza vittek. Mindenben hasonló bővség volt

itten, reggelenként minden vendégnek ezüstben és porcellában bővséggel vitték a' kávé és nád mézet, 's a' kinek más fölöstökömre volt szüksége minden készen volt. — A' kotsisoknak minden ebédre és vatsorára egy font húst adtak, 's rendelés volt eránta, hogy a' gazdasszonyok, a' hol szálva volt az Uraság meg készítette, bora pedig minden kotsisnak napjára egy kúpa járt. A' legényeknek külön a' szakáts készített, és muzsika szónál ettek, 's bort annyit kaptak a' mennyit kívántak. Zabról és szénáról is olly bőv és jó provisio volt, hogy a' (Seelenwanderung) a' Lelkeknek állatokba való költözések ha igaz volna, most az egyszer az Instellation jelen volt lovakba szorúlt szerentsétlenek' lelke érzették a' menny országot.

A' tántz minden estve egész vírattig tartott, és igen nagy megelekedéssel mentek - el ezen innepről mindenek. Nem kis díszére szolgált minden ezen innepnek, mind magának az ifjú fő Ispáry-nak a' jelen lévő minden Status' és Religio' tudossai. — A' sok Szász, Görög, Oláh, és Magyar Papok 's Professorok egy külön státust láttattak formálni. — A' M. Vásári Collegium két nagy érdemű Professorainak Dósa Gergely és Antal János, és a' Székely Udvarhelyi nagy érdemű és tudományú Professor Szigeti Uraknak vala az az öröme, hogy illy kedves tanítványoknak hivatalra lett felemeltetésén jelen lehetének. Melly boldog embernek mondhatják magokat ezen Hazánk három érdemes emberei, hogy illy férfiat neveltek és adtak a' Fejedelemnek, a' Nemzetnek és a' Hazának. Mi is köszönjük nékiek. Engedje az ég, hogy a' Haza ennél még magasabb kórmányait is bízassa kezére és szívére; a' nemzet pedig érezze nőnni szívében az észten-dők' nevedésével hívségének 's tiszta lelkének lángját!

A' többi következik.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Losöntzről, Septemb. 25-ik napján 1812 eszt.

E' folyó esztendő Junius hólnapjának utolsó napjaiban szerentsém volt az itt lévő, régtől fogva virágzó és gyökeres nemes Gymnasiumnak examenjein lenni. Szívbeli örömmel, 's tellyes megelégedéssel tapasztaltam, hogy a' Tanító Urak szorgalmatosságok által a' tanuló ifjak az ő tudományokban tett előmenetelekkel a' Tek. Patronatusnak várakozását is felül haladták. — Ebben a' középszerű népességű Oskolában taníttatnak a' *Mathesis*, a' *Filosofia*, a' *Fizika*, vagy természeti tudomány, a' *Theologia és Historia*. A' *Logica* külön a' *Philosophiától* a' leg szorosabb systema szerént. A' szelidebb tudományok, nevezetesen a' *Poësis*, a' *gustus Criticajának principiumi* szerént. A' német nyelv, mellyben igen szépen, és a' megelégedésig mutatták előmeneteleket a' tanuló ifjak, 's úgy lehet szólni, hogy ezen régi híres Gymnasium, ha ugyan kezdett volt alább szállani, emelkedik fel, és szembe ötlőképen szaporodik abban a' tanuló iflúság száma, annyival inkább, hogy most a' *Grammatica Classisba* egy *Evangelicus Tanító* hozatott.

Tek. Zemplén Vármegyéből, Oktob. 2-dik

napján, 1812 eszt.

Udvari Consiliarius Mélt. *Szirmay Antal* Úr, kit Hazánk nem tsak fényes hivatalairól, hanem rész szerént már kibotsátott, rész szerént kéz-

írásban álló munkáiról is tisztelve esmér, Szinnyéren, Úlyhelyhez két mértföldnyire a' Leleszi úton, Sept. 24-dikén, életének 65-dik esztendejében meg hala. Temetését *Jósef és Antal* fiai, amaz legényei *Pinter Annától*, ez Báró *Gilányi Franciskától* született egyetlen gyermeke, Vékén, a' hol a' megholt 1810-dikig lakott vala, olly fényességgel tartották Septemb. 28-dikán, melly az ő gyermekei húségeknak világos bizonyosságá gyanánt vétethetik.

Született a' mi *Szirmaynk* Eperjesen 1747-dikben Januárius' 20-dikán; 1773-ban Zemplénynek harmadik, négy esztendő múlva pedig egy lépéssel első Notariussává neveztetett ki; 1785-ben által vitett Budára, mint referens Assesora az akkor ott ülő Kir. Táblának; 1787-ben Udvari Consiliariussá, 's az Eperjesi District. Tábla Praesesévé lett, és ezen hivatalát 10 esztendőnél tovább viselte.

Az Országnek 1790 és 1796-dikban tartott gyűlésein Zemplény Vármegyének olly fényel viselte követségét, hogy az első közzé számláltatni méltónak ítéltetett. Tagjává neveztetvén az 1791-diki törvény 67-diki cikkelye által azon Deputatiónak, melly új rendet hozzon-bé, a' fenyítő Törvény' könyvét kidolgozta. Életének utolsó három esztendejiben, mellyeket, oda hagyván Vékét, Szinnyéren tökéletes elgyengülésben töltött, ezen két munkát dolgozta: *Fragmenta Historiae Secretae temporis mei*, és: *A' Szirmay Nemzetségnek történetei*. Amazt, tulajdon kezével írva, az Ország' Bibliothecájában tette-le, ezt egy Rokonának 's Barátjának kezeinél hagyta, ki a' munkát közre fogja botsátani. Gyer-

mekei bírják tulajdon Biographiáját is, de a' melly nem úgy készült, hogy köz világot lásson.

Erdélynek egy nevezetes fija, Tek. *Sombori László Úr*, nevezetes Poeta, és Hunyad Várm. Követ az utolsó Diétán, Aug. 31-dikén megholt. Mélt. *Kenderesy Mihály Úr* rézbe metszettette képét, 's munkájit össze szedi 's kiadja.

Erdély Ország.

Végezte a' közelébb költ Honnyi levelek 20-dik lapján félve szakadott leaélnék: —

A' Praetorium palotájában az Erdélyi Gubernátor, az Erdélyi Cancellarius, a' Thesaurarius, a' két Commissarius, úgy mint Bethlen Gergely, és Bánffy József Uraknak czímerei pompásan le voltak festve és kivilágosítva, 's mindenik czímer alatt ezen szép és sokat jelentő versek fénylettenek.

A' Griff madár alatt:

Gróf Bánfiban a' fő kormányozó méltóság
Erdély setét egén fénylő világosság.

Két válla Atlásé, feje Pallás míve

Kit tisztel a' haza háládatos szíve.

Éllyen, üljön a' Griff a' fő Kormány széke

Így oszlik a' homály, egünk vírad kéken.

A' Cancellarius czímere alatt e' vólt:

Ha egy dióhajba bé fért Iliásza

Homerusnak; lám itt újabb annak mássa.

Udvar, Haza, szeli tudományos értek

Egyesülve ím G. Telekibe fértek.

Népnek a' Királyhoz, Néphez Király szájja

Így világol a' vad ketskének példája.

A' Thesaurarius' czímere alatt.

Dél színű sугári a' nagy G. Bethlennek

A' fénylő koronás kígyóba jelennek,

Ki mikor őrizi Király' kintses tárját
 Híven oltalmazza törvényink' határját,
 Mellyért kegyelmével Királya borította
 'S haza szeretettel szívéhez szorította,
 A' kinek itt leg több birtokos ereje
 Vármegyénkhez sok jó tétemény kútfeje.

A' G. Bethlen Gergely czimere alatt.

G. Bethlen Gergelynek fénye midőn lángol
 Erdély szeretete' tüzével világol,

Mert ha egyenesség, 's mérsékelt bátorság
 Részre nem hajoló meg próbált igazság
 A' halandók között oszlopot érdemel,
 Úgy néki a' Haza azt minden nap emel.

A' G. Bánffy József czimere alatt.

Bánffy' jelen léte midőn örvendeztet
 Hajdaní időkre akkor emlékeztet

'S egybe kötvén az új díszes régiségget
 Aztat sokasítja érdem 's kedvességgel
 Kormányozónk' fia; Ispány unokája
 Él soká kívánja egész Megyénk' szája.

Tudósítás.

Az Ország' Gyűlésének Jegyző - Könyvéről.

Mint hogy már ez a' munka tökéletesen elkészült, méltóztassanak azok a' P. T. Praenumeráns Urak, a' kik innét való elútazásokkor nálam fel nem jegyeztettek, hova kelletik küldenem a' hátra lévő árkusokat, azokról tetsző rendelést tenni. — Az egész munka laistromával együtt áll 433 árkusokból; minden árkust 6 krajtzárra számolván tészen egy exemplár 48 forintot 18 kr. V. tzedulákban, és így kiki maga kiszámlálhatja, mennyit kellessen végig fizetni. — Találatnak még egész exemplárok is, a' mellyekkel a' fellyebb előadott árron szolgálhatok.

Posonyban Octob. 10-dikén 1812.

Weber Simon Péter
 k. p. Könyvnyomató.

Honnyai Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Egy tudós Hazánkfia, nagy tiszteletű *Rajnis József*, az eltöröltetett Jézus Szerzetének nevezetes tagja, a' Győri Kir. Akadémiának híres Oratora, a' múlt September hólnap 23-dik napján Keszthelyen meg halálozott. Sok tudós nyomtatott és nyomtatatlan deák és magyar munkái által örök emlékezetet szerzett magának. Született K. Sz. Kőszeg városában. Meghúlt tetemei a' Kesztheli parochiális templomnak kriptájába tétettek le illendő halotti pompával az örökké való nyugalomra.

Kedves Hazánkna sok szőlőtermő részeiből olly tudósításokat vettünk, hogy az idej termés nagy reménységgel biztatja a' szőlős gazdákat, és sok hegyen olly gazdag a' termés, hogy a' mustnak elegendő hordókat találni nem lehet, és hogy egy üres hordóért a' pintéreknek vagy bodnároknak más hordó mustal fizetnek. — Illyen bő termés vólt némelley Budai hegyeken. — Jóságára nézve is nem sokkal alábbvaló az idej must a' tavalinál, a' Soproni, Ruszti, és több fertőkre fekvő szőlő hegyeken még hozzá sem fogtak a' szüreteléshez, és ha kedvezőbb vólna az idő járása, 's a' szőlő szem tökéletesen megéredhetne, vagy ha a' hó alól kellene a' szőlővesszőről lehúlt szőlőszemeket fel szedni, sok borvevőket kapnának a' Sopronyi szőlős gazdák Sziléziából.

E' már haldokló Mind. Szent Havának 19-ik napján, Fels. Urunknak egyik kedves testvér öttse *Antal* Cs. Kir. fő Hertzeg, kedves testvér bátyjának Nádor Ispány Eő Cs. Kir. Fő Hertzegségének társaságában a' Magy. Nemzeti muzeumot, melly naponként mind jobban jobban neveledik meg látogatni, 's annak külső és belső betségén való örömét és jó tettzését kegyelmesen ki jelenteni méltóztatott. Ezen fő Veadég egynéhány napokra az Eő Cs. Kir. testvér bátyjának, kedves Nádor Ispányunknak Buda szomszédtságában lévő *Üröm* nevű helységében is, a' szüretelés megtekintésére ki menni méltóztatott.

Azok a' fényes inneplések, mellyek a' múlt Septemb. 12-ik napján *Kis Mártonban* kezdődtek, érdemesek, hogy közönségessé tétetődjenek a' két Magyar Hazában. Az uralkodó Hertzegné, született *Lichtenstein* Mária hertzeg asszony neve napját megelőző estén, a' *Thurn Taxisi* Hertzeg és Hertzegné, az ifjú Hertzeg *Eszterházy Pál* feleségének szüléi sok ágyú durogások közt mentek bé *Kis Mártonba*, 's méltóságokhoz képest fogadtattak el; esteli 9 órakor a' hertzei theátromban szép opera, az az, énekes játék tartott, mellyen az *Eszterházi* hertzei Ház a' *Thurn* és *Tuxisi* hertzeg és hertzegeé, és sok uraságok megjelentek. Septemb 13-ikán reggeli 10 órakor *Wilt József* Győri Püspök Eő Nagysága nagy misét mondott, délben gazdag vendégség vólt; estére az új házas párnak tiszteletére szép tüzi játék adatott, az azután következett napokon October 5-ik napjáig, különbkülönbféle mulatságokkal töltötték idejüket a' hertzei

vendégek, úgymint vadászatokkal, koncertekkel, bálokkal, és muzsikálásokkal. Ezen innep-
léseket *Albert Szakszoniai Kir.* és *Tessini Her-*
tzeg is maga jelenlétével meg tisztelni méltózta-
tott.

Sopronyból Octob. 23-ik napján. E' folyó
hólnap 19-ikén, Soprony Vármegyében a' marha
húsnak az árra 12 krajtzárra határoztatott.

A' folyó oskolai esztendőben a' Sopronyi
Evangelikum Gymnasiumban a' Primanusoknak
következendő tudományok taníttatnak:

1. Titt. *Rayts Péter* Rector és Professor Úr-
tól: *Moralis Theologia*; a' Tudományoknak kö-
zönséges *Encyclopediája*, *Algebra*, *Geometria*, a'
Pericopiák magyarázása, a' *Zsidó nyelv*, a' sti-
lusban és disputatiókban való gyakorlások.

2. Titt. *Rumi Károly György* a' *Filozofia* és
História Professorától, bévezetés a' *Filozofiába*,
Logica, *Metaphisycá*, a' *Természeinek Civilis*,
és a' *nemzetek törvénye*, a' *Magyar Ország Sta-*
*tistica*ja, és *pragmatica Históriája*

3. *Seybold Pál* a' *Philologia* és *Physica* Pro-
fessorától: *Xenophontis memorabilia Socratis*,
Virgilius Aeneise, *Cicero de Officiis*, *Physica*,
avagy a' *természeti tudomány*.

4. A' *Rhetoroknál Seybold* Professor Úrtól:
Rhetorica, *Poëtica*, *Mythologia*, *Archeologia*,
a' *Görög nyelv*, *Ciceronis Orationes et Epistolae*,
Virgiliusnak Eclogai, és *Horátznak némely Ódái*,
a' *Stylusban* és *Declamatziókban* való gyakorlá-
sok.

5. *Rumi* Professor Úrtól: *Európának Geo-*
grafiája, régi közönséges *História* a' régi *Geogra-*
phiával együtt, és *természeti história*.

6. *Rajts Péter* Rector és Professor Úrtól;
a' Keresztény Vallás, Arithmetika, Algebra és
Geometria.

A' deákoknak száma most nagyobb mint
vált a' múlt oskolai esztendőben.

A' Magy. Kurirnak elsőbb írója, a' ki maga
is sok esztendőig tanult a' Német Országi Uni-
versitásokban, következő jegyzést teszen a'
Sopronyi Evangelikum Gymnasiumnak ezen hir-
detményéről, hogy ezen pontban a' Német Or-
szági fő oskoláknak dítséretes példájokat követi
mellyekben minden esztendőben kétszer, úgy-
mint Aprilisnek és Octobernek kezdetekben
illy jeles nyomtatott Tudósítást szoktak a' Pu-
blicummal közleni, mellyből a' tanuló ifjak által
láthattyák, minémű tudományokat tanulhatnak
ebben az első vagy utolsó fél esztendőben. —
Méltó, hogy a' Sopronyi Evang. Gymnasiumnak
dítséretes példáját a' Magy. Országi több Gym-
nasiumok is kövessék.

* * *

T u d ó s í t á s.

*A Magyar emlékezetes írásokra való elő-
fizetés eránt Rumi Károly György
Sopronyi Professor Úr részéről.*

Minthogy azon idő, melly a' Magyar emlé-
kezetes írásokról a' Magy Kurirban, 1812-ik esz-
tendőben a' 22-ik szám alatt tett jelentésében,
az előfizetésre meghatározott idő vége felé kö-
zelget: sajnálkodva kénteleníttem a' Magyaroknak
és a' Magy. Literatura minden barátinak tudtok-

ra adni, hogy ezen munkámra, mellynek a' Magyar História és Philologia baráti előtt óhajtott jelenésnek kellene lenni, mind eddig kevés előfizetőim találkoztak. Úgy látszik tehát, hogy ez a' Hazai História és Nyelv bővítését tárgyazó igyekezet is tsak kegyes óhajtság fogna maradni.

Mindazonáltal, mivelhogy sokan, a' kik a' literaturát kedvelik, azt állíttják, hogy az Előfizetők tsekély számát a' mostoha idő, és az uralkodó prénzbéli szükség okozza, 's arra kértnek, hogy a' praenumeratio idejét hosszabítsam meg, minthogy várhattuk, hogy minden testünkre tartozó szükséges dolgok óltsódni kezdvén a' Literatura baráti közzül még a' szegényebbek is tehetnek félre egynéhány forintot a' lélek szükségeinek kipótolására: örömet engedek az ő kívánságoknak, és a' praenumeratio idejét, Márztius hava első napjáig 1813-ik eszt. meg hosszabbítom. Azon kívánságokat némellyeknek, hogy az előre fizetendő summát 3 forintról béváltó czédulában alább szállítsam, fájdalom nem tellyesíthetem, mert a' papiros és nyomtatáshoz meg kívántató költségek nem szállottak úgy le, mint az élelemre tartozó dolgoknak ára, hanem a' régi nagy árok mellett maradtak, és a' magyar munkáknak, a' mint tudjuk, koránt sem akad annyi vevőjök, mint a' németeknek és deákoknak; azért is az előre fizetendő summa 3 forint marad béváltó czédulában. Hogy ha mindazonáltal a' nyomtatás elkezdéséig a' papiros, és a' nyomtatáshoz meg kívántató költségek jóval alább szállanának, ezen kívánt környűlállást

úgy fogom használni, hogy az első kötetet egy alfabétummal nagyobbra készítem.

Minthogy a' Magy. Historiának és Philologiának több kedvellői azt óhajtyák, hogy az első jelentésemben említett historiai documentumok helyett, mellyek a' hajdani Magy. Országi zenebonás időket tárgyazzák, inkább másokat választanék, mellyekben senki semmiképen meg nem ütközhetnék, azért ezen kívánságnak is eleget akarok tenni, és azok helyett más még nyomtatatlan nem kevésbé fontos historiai documentumokat fogok előadni.

Minthogy az első jelentésben csak kevés praenumerans gyűjtők nevezettek meg, és némelyek, kik Literaturánkat kedvelik, és ezen igyekezetemben való boldogulásomat szívessem óhajtyák, azt kívánnyák, hogy azok között többeket Magyar és Erdély Országnak különbözőkülönb részeiben lakozókat nevezzek meg, ezen kívánságnak is eleget teszek. Azért is a' következő tisztelt Uraknál lehet praenumerálni ú. m.

Sopronyban magamon kívül Rajts Péter Rector és Professor Úrnál.

Posonyban Wéber Simon Péter Könyvnyomtató és Könyváros, Bilnitza Professor, és Landes Könyváros Uraknál.

Pápán Titt. Pápai Sámuel Úrnál.

Weszprémben Ruszek Professor Úrnál.

Keszthelyen Titt. Asboth János Director Úrnál.

Győrött Sikos Predikátor, és Erdélszky Rector és Professor Úrnál.

Közegen Schneller Predikátor Úrnál.

Pesten Titt. Szemere Horváth István, Schwartner Márton Professor, Kulcsár István Uraknál, és Eggenberger's Kilián Könyvárosoknál.

Budán Tiszt. Virág Benedek Úrnál.

Debretzenben Sárvári Pál és Varga István Professor Uraknál.

Nagy Váradon D. Kosztin és Keresztúri Professor Uraknál.

Egerben Bodnár Antal Professor Úrnál.

Jászberényben T. Horváth Péter Director Uraknál.

S. Patakon Szombati és Nagy Ferentz Professor Uraknál.

Széphalmon Kazintzy Ferentz Úrnál.

Kassán Rumi József és Lintner Sámuel Uraknál.

Eperjesen Sennovicz Prof. Úrnál.

Löcsén Liedemann Márton Rector és Professor Úrnál.

Késmárkon Genersich János Prof. Úrnál.

Szomólnokon Gaal Plebánus Úrnál.

Rosnyón Farkas Rector és Professor Úrnál.

Besztertze Bányán Magda Rector és Prof. Úrnál.

Selmetzen Kanka Rect. és Prof. Úrnál.

Bétsben a' Magy. Kurir Íróiánál, és Schaunburg Könyvárosnál.

Erdélyben Mélt. Cserey Farkas Úrnál.

Krasznában Mélt. Cserey Miklós Úrnál.

Andrásfalván Dobrentei Gábor Úrnál.

Brassóban Albrich Prof. Úrnál.

Szebenben Hochmeister Könyváros Úrnál.

Egyszersmind kérem minden magyar Literatúrát kedvellő Urakat, hogy Praenumeránsok szerzése által igyekezetemben segéllyenek. Fáradtságokért a' 10-ik exemplárra ingyen számot tarthatnak. Kérem a' praenumeránsokat gyűjtő Urakat öszveségessen, hogy Februárius végével a' praenumeratióból békjövő pénzt a' Praenumerans Urak neveikkel együtt küldjék meg. A' Praenumerans és igyekezetemet előmozdító Uraknak neveik a' munka eleibe fognak nyomtatattani.

Hogyha a' praenumeratio által az első kötetre, a' nyomtatásra megkívántató költségeknek csak fele jönne is bé; még is azon fogok lenni, hogy költsönözött pénzel a' mi hibáz az én szerentsém rovására ki pótolassék, és így szándékom végre hajtassék. Ígérem pedig azt is, hogy mostani lakásomnak történhető megváltoztatasa szándékom tellyesítésében semmiképen meg nem gátol. — Vajha ezen utólsó a' magyar emlékezetes irások kiadását eszközlő próba sikertelen ne lenne. Ha pedig az még is meg történnék, azon esetben a' Praenumerans Uraknak pénzek a' praenumerans gyűjtők által kezekre fog küldettetni.

Költ Sopronyban October 22-ik napján 1812-ikben.

Rumi Károly György a' Filozofiának és a' szép tudományoknak Doktora, a' Filozofiának és Historiának Professora, több Német Országi tudós Társaságoknak betsületből való és levelező tagja.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Nagy Méltóságú Gróf *Rhedey Lajos*, a' Leopold Rendjének egyik nevezetes tagja, Tek. Bihar Vármegyének Administratora, Nemes Magy. Hazánk nagy lelkű hazafia, és a' Magy. Nyelvnek 's Literaturának nagy előmozdítója, a' N. Váradon lévő *Weidenfeld* nevet viselő Magyar Regiment gyermekeinek nevelésekre szép summa pénzt ajándékozott. Hasonló adakozással vólt azon nevendékek eránt Fő Tisztelendő N. Váradai Kanonok *Tokody István* Úr, 's kedves unokája *Tokody József* Tek. Bihar Vármegyének nagy érdemű Fő Jegyzője is, a' ki azon ifjú hadi seregnek számára 12 apró puskát és egyéb hadi eszközökre való költséget ajándékozni hazafiúi kötelességének tartotta.

A' közelebb múlt October hólnapnak vége felé, nagy méltóságú Gróf Szalai *Barkótzky Ferentz*, Cs. Kir. Kamarás és Titkos Tanácsos Úr, Tek. Pest Pilis és Sólt törvényesen egyesült Vármegyék Administratorának előülése alatt tartott közönséges gyűlésben, azon egyesült Vármegyének tisztviselői közt, következő hivatalbéli változások történtek. A' Pesti Kerületbéli Fő Szolgabíró *Adonyi Mihály* Úr, és a' Váczi Kerületnek Fő Szolgabírája Titt. *Bárczay Pál* Úr Kerületjeket megtserélték; a' Váczi Kerületnek

All-Szolgabírája *Konkolyi József Úr* azon hívatálba Pestre, 's helyette *Fáy András Úr* a' Váci Kerületbe tétettek által. A' Solti Kerületbéli meg holt All-Szolgabírónak *Modrovics Úrnak* helyébe, a' jövődő Restaurátziónak idejéig *Frie-baisz Antal Úr* tétetett All Szolgabíróvá. — A' Vármegyének Fő Indzsinörje *Balla Antal Úr* azon hívatáláról lemondván, arra *Mocsy György Úr* emeltetett.

A' Nagy Szombati Könyvnyomtató és polgár *Jelinek Keresztelő János* Urnak azon buzgó hazafiúságát, mellyet az utolsó Fr. háborúban, az ott feküdt Cs. Kir. katonaság eránt mutatott, Fels. Urunk avval kívánta meg jutalmaztatni, hogy a' Fels. Kir. helytartó Tanács által az eránt való kegyelmes megelekedését nékie tudtára adatta, melly a' múlt October 6-ik napján nékie, t. i. a' fent nevezett N. Szombati Könyvnyomtató Úrnak, a' polgári külső Tanácsnak, és a' formaruhás polgári Tiszteknek jelenlétekben felolvastattott.

Pestről October 24-dik napján. A' Nemzeti Bibliotéka Museumának szálájában, egy tudós Hazánkfia Titt. *Kis Sándor Úr* több Tek. Nemes Vármegyéknek Tábla Bírója, e' folyó hólnap 21-dikén azon hasznos, és már sajtó alatt lévő munkájáról, mellyet a' *Közönséges Alfabétumról* és az abból folyó *Logometriáról*, *Logosophiáról*, *Ortographiáról*, és közönséges írásról fontos tanítást mondott sok tudós Hazafiaknak, nevezetesen Szent-Királyi és Kraszna-Horkai Gróf *Andrássy Leopold* Cs. K. Kamarás Úrnak jelenlétekben. A' maga tanításának végezetével a' ne-

vezett tudós Házánkfia practice megmutatta azt, hogy az ő universalis írásának minden nyelvekben hasznát lehet venni, a' mennyiben a' jelen volt Tudósok között egyik a' Mi Atyánkot előben Angliai, azután Görög nyelven előtte elmondván, azokat a' maga közönséges Alphabetaumának segítségével leírta, 's mindeniket gyorsan, és a' szóejtésnek vagy hangnak helyes regulái szerint elolvasta.

Azon időben, mellyben én a' Német Országgi Vniversitásokban tanultam, egy *Kalmár György* nevű Hollandiában tanult, és sok Európai Országokat bėjárt tudós Magyar hasonló értelmű munkátskát adott ki *Lingva Philosophica* nevezet alatt, 's avval mind a' Hollandiai, mind a' Berlini nagy Tudósok előtt, a' millyenek voltak *Büsching*, *Teller*, *Spalding* és mások, nagy kedvességet talált. Mitsoda következése lehetett ennek az ő *Universalis Nyelvének* nem tudhatom, a' mint értésemre esett, munkájának tökéletessegre való vitelét tsak hamar azután következett halála megakadályoztatta.

* * *

Tudománybéli Tudósítás.

A' most leg közelebb következő Novemberi Pesti vásárkor, minden nevezetes és hiteles Könyv-áros boltokban fog a' következő hasznos munka találtatni: *Die Bilderwelt. Ein unterhaltendes und belehrendes Bilderbuch für die Jugend, mit erklärenden Erzählungen in deutscher, französischer, und ungarischer Sprache. Von Jakob Glatz. Zwey Bände in grosz quart 1813 mit 36 Kupfertafeln.* Az az: a' világ képekben. Múlattatva

oktató képes könyv az ifjúság számára Német, Frantzia, és Magyar előadásokkal. Készítette Glatz Jakab. Két darabban, nagy negyedréten, 36 rézre metzett rajzolatokkal.

Ez a munka olly véggel készült, hogy abból az ifjúságot mind a' természeti dolgok és a' mesterségek közelebbről való esméréterehessen oktatni, mind főképpen a' Magyar, Német, és Frantzia nyelvekben gyakorolni. Az abban előforduló sok rajzolatok és azoknak magyarázatjai, az ezekhez ragasztott előadásokkal együtt, elég gyönyörködtetésére szolgálhatnak az ifjúságnak, a' mellett, hogy őket hasznos dolgokra is tanítják. Az előadás eleven, és egészen az ifjú Olvasók elméjek tehetségéhez nagyon alkalmaztatva: a' mint e' részben Tiszt. Tudós Glatz Konzisztórium-béli Tanácsos Úrnak munkái eléggé esméretesek. Különösen neveli ezen munka becsét a' Magyar Ifjúságra nézve az, hogy a' Német előadás mellett, a' Frantzia és Magyar nyelveken írt magyarázatok is mellettek lévén, ezen három nyelv természetének megtanulására nagy segítségül szolgálhatnak.

Az egész munka árrát két darabban az alább meg nevezett Könyves bolt 8. forintra határozta meg Váltóban, a' melly igen illendő árért azt mind Pesten, mind Posonyban, és Bétsben meg lehet szerezni,

Doll Antal Bétsi Könyv-
áros boltjában.

Honnyi Lelevelek .

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Posonyból Sz. András Havának 3-ik napján.
Tegnap a' Tek. Posony Vármegyei Nemes Karok és Rendek ide nagy számmal felgyülekezvén közönséges gyűllést tartottak. Tegnap előtt az ide való Kir. Akadémia és fő Gymnasium a' tanulásnak meghatározott új esztendejét a' bevett szokás szerént újonnan elkezdette. — Elsőben is a' Sz. Márton templomában mondott Sz. Mise hallására gyülekeztenek fel mind az Akadémiában lévő Tanítók, mind pedig a' tanuló ifjúság, annakutánna a' Sz. Benedek szerzeten lévő papok az ide való Fő Gymnasiumba béiktattatván, az ezen Királyi Akadémiának Pro-Directora, nagy tudományú kedves Hazánkfia, Fő Tisztelendő *Jordanszky Elek* Kanonok Úr, sok úri vendégek jelenlétekbén, igen szép és gyökeres oratzióval rekesztette bé a' gyűllést.

Nagy méltóságú Korompai *Brunswik József* Cs. Kir. Titkos Tanácsos és Kir. Fő Tárnokmester Úr Eő Excellentziája (*Tavernicorum Regalium Magister*) a' közelebb múlt October 22-ik napján, a' Magyar Törvények szerent, mint a' Sz. Királyi városoknak Bírāja a' maga üléseit illendő tzeremoniával elkezdette. Az első gyűllést maga személyes előülése alatt tartotta, a' többit pedig Kir. All. Tárnok mester Méltós. *Berzevitz Pál* Kir. Tanácsos Úr előülése alatt. Ezen felsőbb Törvénytörvényekhez a' Kir. Sz. Városokból kö-

vetkezendő deputatusok küldettek, úgymint, *Budáról* Spoth György Tanátsbéli Úr; *Pestről* Mak Antal T. U. — *Posonból* Diószeghy Ferentz T. U. — *Kassáról* Koroletzky József T. U. — *Köszegről* Rajnits Ignácz Senator és Notarius Úr — *Újvidékről* Neskovics Senator Ur.

Megjegyzésre méltó dolog, hogy a' Magyar Kir. Tárnok mester azok között az Ország Bárói között való méltóságos Tiszt, ki sem elébb sem alább nem megyen, hanem mindenkor azon rendben marad. Illyenek a' *Palatinus*, az Ország Birája (*Judex Curiae*), a' Horvath Országi Bán (*Banus Croatiae*), és a' Fő Tárnok Mester (*Tavernicorum regalium Magister*). A' többi Ország Bárói akként következnek, a' mint méltóságos hivataljokra emeltetnek. Ezek között valók: *Curiae Regiae Magister* a' Kir. Fő Udvarnok mester; a' *Pincernarum Regalium Magister* a' Kir. Fő Pohárnok mester; a' *Janitorum Regalium Magister* a' Kir. ajtón álló mester; a' *Cubiculariorum Reg. Magister* a' Kir. Komornyik mester; a' *Dapiferorum Reg. Magister* a' Kir. Fő Asztalnok mester; az *Agazanum Reg. Magister* a' Kir. Fő Lovász mester; a' *Capitaneus Turmae Nobilium Praetoriana* a' Magy. Kir. testőrző seregnek Kapitánya; és a' *Regni Hungariae Coronae Conservatores* a' két Királyi Korona őrzők. Ezekről a' Magy. Országi Bárókról, mintegy 40 esztendővel ennekelőtte igen szép Tractatust adott ki Lipsiában *Bél Károly András*, a' régi híres Posonyi Professor *Bél Mátyásnak* a' fia, holtanapjáig vólt Lipsiai Professor.

Előszöri Közönséges Hirdetmény.

Alább írt kívánom a' Nemes Magyar Hazá-

nak tudtára adni, hogy én tavaly Bétsből S. N. Patak alá szerentséssen lehajókáztam, és így nyoltz mértföldnyire Gallitzia határához egy még eddig nem esmért úton a' hajókázást feltaláltam, és kinyitottam, most pedig e' folyó Sz. András Havának 5 ik napján 'S. N. Patakról a' Hertzeg *Brezenhajm* kastélya alól minden féle oda való produktumokkal, úgymint, első asszú szőlő, Maslás, Szerednyei, 's Egri borokkal, túróval, vajjal, asszú szilvával, mindenféle főzelékekkel, füstölt sódarokkal, nyelvekkel, mindenféle asszú gyümöltsből tsinált konfektekkel, (asztal után való tsemegékekkel) fekete tölgyfával, tseresznye, dió, barkótza vagy berkenye 's tiszafákkal, 50 akós hordó dongákkal, szánka talpakkal, szekérekasokkal, abrantsal, mindenféle gyapjúval, széksóval szerentséssen ide érkeztem.

Most ittezekért mindenféle mobiliákat, avagy házi bútorokat, és asszonyi szép öltözeteket, fortepianokat, vas kementzéket, gazdálkodó vas konyhákat 's kementzéket, kotsikat tserélvén vissza indulok, de már az idén, a' majdan bé következhető hideg és fagyos idő miatt Pestnél, vagy leg fellyebb a' Bácsi kanálisnál tovább hajóimmal nem mehetvén ott akarok telelni, minden hajóimon lévő portékáimat feltserélni 's tavasszal onnan tovább hajókázni szándékozok. — Töbnire magamat a' Nemes Magyar Publikum szívességébe ajánlván vagyok *Bétsben November 8-ik napján, 1812-ben.*

Alázatos szolgája 's baráttya

Szentes József

Tek. Zemplén 's több Várme-
gyéknek Tábla-Bírája.

Másodszori Tudományos Tudósítás.

A' most legközelebb következő Novemberi Pesti vásárkor, minden nevezetes és hiteles Könyv-áros boltokban fog a' következő hasznos munka találtatni: *Die Bilderwelt. Ein unterhaltendes und belehrendes Bilderbuch für die Jugend, mit erklärenden Erzählungen in deutscher, französischer, und ungarischer Sprache. Von Jakob Glatz. Zwey Bände in gross quart 1813 mit 36 Kupfer- tafeln.* Az az: a' világ képekben. Múlattatva oktató képes könyv az ifjúság számára Német, Frantzia, és Magyar előadásokkal. Készítette Glatz Jakab. Két darabban, nagy negyedré-
ben, 36 rézre mettzett rajzolatokkal.

Ez a' munka olly véggel készült, hogy ab-
ból az ifjúságot mind a' természeti dolgok és a'
mesterségek közelebbről való esméretére lehessen
oktatni, mind főképpen a' Magyar, Német, és
Frantzia nyelvekben gyakorolni. Az abban elő-
forduló sok rajzolatok és azoknak magyarázatjai,
az ezekhez ragasztott előadásokkal együtt, elég
gyönyörködtetésére szolgálhatnak az ifjúságnak,
a' mellett, hogy őket hasznos dolgokra is tanít-
ják. Az előadás eleven, és egészen az ifjú Ol-
vasók elméjek tehetségeikhez nagyon alkalmaz-
tatva: a' mint e' részben Tiszt. Tudós Glatz Kon-
sistoriumbéli Tanácsos Úrnak munkái eléggé es-
méretesek. Különösen neveli ezen munka be-
tsét a' Magyar ifjúságra nézve az, hogy a' Né-
met előadás mellett, a' Frantzia és Magyar nyel-
veken írt magyarázatok is mellettek lévén, ezen
három nyelv természetének megtanulására nagy
segítségül szolgálhatnak.

Az egész munka árrát két darabban az alább
meg nevezett Könyves bolt 8. forintra határozta
meg Váltóban, a' melly igen illendő árért azt
mind Pesten, mind Posonyban, és Bétsben meg-
lehel szerezni

Doll Antal Könyváros boltjában.

Honnyi Lelevelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Eő Csász. és Apostoli Kir. Felsége méltóztattott a' Magy. Kir. Testőrző sereget, melly néhány esztendőktől fogva, a' Frantzia hosszas háberú, és az időnek más viszontagságai miatt kevés személyekből állott, ismét helyre állítani, annak számát mindazáltal negyven főben, és azt is meghatározni, hogy az abba felvétetendő Magyar Nemes ifjak néhány esztendeig való szolgálatjok után a' Csász. Kir. Regementekhez lépjenek ki.

Tekint. Nemes Bars Vármegyéből October 29-ik napján, 1812. Ezen Nemes Vármegyének népes Mező városában, *Aranyos Maróthon*, Mind-szent Havának 16-ik napján tartatott közönséges gyűllésében, számos szomszéd Vármegyébéli, úgymint Nyitra, Hont, és Komárom Vármegyébéli küldötteknek és Nemességnek jelenlétekben, közönséges Gyűllés tartatván, abban Karants Berényi *Berényi Gábor* Ezredes Kapitány, és Cs. Kir. Kamarás Úr ezen Tek. Nemes Vármegyének Fő Ispáni Hivatalát viselő Administratorságába béiktatódott.

Eő Nagysága szomszéd Nyitra Vármegyének nagy számú küldöttjei által kísértetvén, October 18-ik napján, határ széleinken megjelent, a' hol Nemes Vármegyénknek második All-Ispánnya és Küldötje *T. Jeszeney Jeszenszky Károly* Ur Eő

Nagyságát illendő módon megtisztelvén, étzakára *Aranyos Maróthba*, úgymint Centralis városunkba békísértette, a' hol már számos Nemes-ség, és a' Vármegye felsőbb és alsóbb tisztviselői Eő Nagyságát várták vala.

A' következett napon, úgymint October 19. dikén, a' Vármegye Házának palotájában öszvegyűlvén a' Karok és Rendek, néhány deputatusokat választottak, a' kik által a' Tek. Karok és Rendek képeben Eő Nagysága meg hívattatván, a' gyűlésben megjelent, és sok örvendetes *Éljen! Éljen!* kiáltásokkal fogadtatott, 's maga helyét elfoglalta. — Azután az Eő Cs. és Ap. Királyi Decretuma elolvastatván az esküvést letette, a' Vármegye Statusait szép és derék Magyar beszéddel meg tisztelte, mellyre ezen T. Nemes Megyének mostani első All-Ispánnya, Tek. *Adamótzsi Ambró Károly* Úr nemzeti nyelvünkön, a' Tek. Statusok nevében igen szépen és kellemelesen válaszolt.

Ezen két beszédeknek vége lévén, Fő Tisztelendő Ürméni *Ürményi Péter* Esztergomi Kánonck Úr, és a' Sz. Benedeki Uradalomnak mostani Praefectusa igen fontos és gyökeres deák oratiót mondott, utoljára Verebélyi Plebánus és All Esperest *Tóth* Úr tzipra magyarsággal szólott.

E' meg lévén a' Fels. Kir. Helytartó Tanátsnak néhány parantsolatjai olvastattak el, azután számos Tábla Bírakat nevezett ki Eő Nagysága; végtére estére gazdagon és pompásan meg vendéglette a' jelen vólt Urakat. Ki nem lehet mondani, melly nagy örömére szolgált ezen Tek

Vármegyének az, hogy Eő Csász. Kir. Felsége ezen sok nemes tetteire nézve az egész Magyar Haza előtt esméretes Groffal ezen mi nemes Megyénket meg ajándékozni méltóztatott, a' ki azt bizonyossan virágzó és bóldog álladatba fogja helyheztetni.

Mayer József Pesti Kereskedő Úr, az ott lévő Invalidusok épületében lévő magyar öreg katonáknak, fejenként egy ittze bort, $\frac{1}{4}$ font riskásái $\frac{1}{4}$ font árpakását ajándékozott, melly adománya jó pénzben 313 forintra, 45 krajtzárra megyen. Ennek a' felebarátját szerető érdemes polgárnak jóltévősége Felseges Urunknak értésére esvén, azt méltóztatott rendelni, hogy az Eő Felsége jó tettzése és megelégedése ezen érdemes hazafinak közönségessen jelentessék ki.

E' folyó November 2-ik napján, Posonyban ezen Tek. Vármegyének Karjai és Rendjei, mostani Fő Ispányi képet viselő Administratorja, méltóságos Gróf *Pálffy Leopold* Csász. Kir. General Eő Nagysága előülése alatt gyűllés tartatván, abban, a' fontosabb dolgoknak elvégződésük után a' tehénhús fontja a' Kir. Sz. városokban 9 krajtzárra, a' mező városokban 8-ra, a' falukon pedig 7 krajtzárra határozott meg.

* * *

Másodszori Közönséges Hirdetmény.

Alább írt kívánja a' Nemes Magyar Hazának tudtára adni, hogy ő tavaly Bétsből S. N Patak alá szerentséssen lehajókázott, és így nyoltz mértföldnyire Gallitzia határához egy

még eddig nem esmért úton a' hajókázást felta-
lálta, és kinyitotta, most pedig e' folyó Szent
András Havának 5 ik napján S. N. Patakról a'
Herizeg Brezenhajm kastélya alól minden féle
oda való produktumokkal, úgymint, első asszú
szőlő, Maslás, Szerednyei, 's Egri borokkal,
túróval, vajjal, asszú szilvával, mindenféle fő-
zelékkal, füstölt sódarokkal, nyelvekkel, min-
denféle asszú gyümölcsből tsinált konfektekkel,
(asztal után való tsemegékkal) fekete tölgyfával,
tseresznye, dió, barkótza vagy berkenye 's ti-
szafákkal, 50 akós hordó dongákkal, szánka-
talpakkal, szekérekasokkal, abrantsal, minden
féle gyapjúval, széksóval szerentséssen ide ér-
kezett.

Most ittezekért mindenféle mobiliákat, avagy
házi bútorokat, és asszonyi szép öltözeteket, for-
tepiánokat, vas kementzéket, gazdálkodó vas
konyhákat 's kementzéket, kotsikat tserélvén
vissza fogindúlni, de már az idén, a' majdan bé-
következhető hideg és fagyos idő miatt Pestnél,
vagy leg fellyebb a' Bácsi kanálisnál tovább ha-
jóival nem mehetvén, Faktorja *Bissenti Alóert*
ott fog maradni, 's a' jövő tavaszkor tovább indúl-
ván, a' tizza és Bodrog mentében, minden ha-
jóin találtató portékákat feltserélni.

*Költ Bétsben November 8-dik napján, 1812-
ben.*

Szentes Jósef

Tek. Zemplén 's több Várme-
gyéknek Tábla - Bírāja.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

A' két Magyar Hazához intézett Tudósítása a' Magyar Kurir Íróinak.

Esztendővel ennekelőtte, midőn a' mi nemzeti újság leveleinknek egész esztendei taksáját, a' nyomtató papirosnak, nyomtatásnak, és minden újság leveleinknek nyomtatására szükséges matériáléknak felettébb való drágaságok miatt, Váltó Czedulákban 20 forintokra emelni kéntelenítettünk, azt ígértük vala tisztelt Olvasóinknak, hogy ha az akkori nagy drágaság csak valamelly részben is meg fog szűnni, mi is a' Magyar Kurir taksáját alább szállítani készek leszünk.

Adta volna a' Jó Isten, hogy akkori ígéretünket a' Magyar Publikum könyebségére, és tulajdon hasznunkra nézve tellyesíthetjük volna. De mi sem a' papirosnak, sem a' nyomtatásnak, sem az erre megkívántató dolgoknak mególtóságával nem ditsekedhetvén, akként, mint a' Magyar Országi újság Írók a' Publicum előtt ditsekednek; sőt azt mondhatjuk, hogy a' papiros fábrikákra, könyvnyomtatókra vetett nagy és különkülönbféle adók miatt sokkal drágábbak mint vóltak a' múlt esztendőben, a' Magy. Publikumnak tett ígéretünket bé nem tellyesíthetjük.

Ide járúl még az is, hogy a' mi Magyar Kurirunk, melly 26 esztendőktől fogva minden adózástól szabados volt, a' múlt Oktober kezdetétől fogva, mint minden itt nyomtatott és külföld.

ról ide jött újságok a' stempelezés alá rekesztet-
vén, minden héten Váltó czédulákban 25 forin-
tokat fizetni kértelenítettünk, és ha újságainkat
más formába nem öntöttük, 's azokat a' politikai
újságoktól (mellyek egyedül vannak a' stempele-
zés alá rekesztetve) a' honnyi tudósításokat, hir-
detményeket, a' geográfiai, természeti, 's több
e'féle tárgyakat meg nem különböztettük véina,
minden héten két annyit kellene fizetnünk.

Noha ez a' stempelezésért való adó két ezer
forintnál többre megyen esztendőnként: mi mind-
azonáltal a' Magyar Publikumnak könnyebségé-
re nézve, a' Magy. Kurirnak taksáját, 20 fo-
rintnál Váltó Czédulákban, a' jövő 1813-ik eszt-
endőre is fellyebb nem emeljük, tellyes remény-
ségbe lévén ez eránt, hogy azok a' tisztelt ol-
vasóink, a' kik ezen réánk vetett adónak terhes
vóhat meg fontollyák, nem kötelességből, ha-
nem önkényén való jó akaratjokból, a' stempe-
lezésért fél esztendőre egy forintot fel küldé-
ni sajnállani nem fognak, mellyet mi is háláadó
szívvel fogunk venni. Hogyha pedig a' Magyar
Kurirnak a' stempelezés alól való fel szabadít-
tatása végett Fels. Urunknak bényújtott alázatos
instántziank meg fog halgattatni, 's mi annak
terhe alól felszabadítatunk, azon esetre újsága-
inkért, fél esztendőre Tíz, egész esztendőre 20
forintnál többet V. Czéd. nem kívánunk, sőt ha
a' papiros és nyomtatás árát aiább vihettyük,
a' Kurir taksáját is alább fogjuk szállítani.

A' kiknek tehát a' *Bétsi Magyar Kurirt* a'
jövendő 1813-ik esztendőben is olvasni kedvek
leszen, ne sajnállják annak fellyebb meg hatá-

rozott taksáját, vagy a' Bétsi Cs. Kir. Udvari leg főbb Posta Hivatalhoz, ilylly tizim alatt: *Pro Magyar Kurir*, vagy a' *Magyar Kurirnak Bétsbe* küldeni, vagy a' mint eddig sokan miveltek, valamelly Kereskedő Úr által kezünkhöz szolgáltatni. Az utolsóbb esetben szükség leszen benünket eleve tudósítani.

Hogy a' Postákon félküldendő újság bére el ne téveledjen, melly miatt mi minden esztendőben sok kárt szenvedünk, Érd. Előfizetőink azoktól a' Posta Hivataloktól, mellyeknél az újság taksáját le teszik, ne sajnállyanak *Recepissct* venni, 's hozzánk küldendő leveleikben, mind neveiket, rangjokat, lakhelyeiket, mind azt a' postát, mellyekről újságainkat venni szokták szorossan jegyezzék fel.

Utollyára azokat az Érd. Olvasóinkat, a' kik e' már haldokló állapotban lévő fél esztendőre a' Magy. Kurir taksáját még fel nem küldötték, vagy valamelly héjánossággal küldötték fel, azt e' folyó esztendő végéig felküldeni ne terheltessenek. meg gondolván azt, hogy minden munkás érdemes légyen munkája jutalmának elvételére. — *Költ Bétsben Karátsony Havának első napján, 1812-ik eszt.*

D. Decsy Sámuel
és

Pántzél Dániel

Magyar Ország.

Gömör Vármegyéből, November 3-ik napján.
Ezeken a' részeken a' bornak bővsége a' várakozást felülhaladta; drágább a' hordó a' bornál, hús esztendős káposztás hordót is öszve szede-

gettek a' szőlős gazdák; a' szőlő savanyú, néhol meglehető.

A' 130 forintos búzának az árra (értsd köb- lit, és bankótzédulát) 30 forintra; a' 85 forintos rozsnak 22-re szállott. Egy véka krumbér vagy földi alma tavaszkor elment 16 forinton, most egy forinton is eleget lehet venni, minden óltsó tsak a' pénz drága; az ó bankó tzédulák a' folyásból kitétvén, újat keveset láthatni, veres pénzt is ritkán látunk.

Egy tzigány midőn szinte katonának állítatott és a' szokás szerént köntöséből levetkeztetett, vólna hibásnak találtatván elbojsájtatott. A' tzigány örömébe ott hagyta a' ruháját, a' sok nép közt mezítelen szaladásnak vette magát, és a' piatzon keresztül kifutott a' városból. A' felesége utánna vivén a' ruháját megakarta állítani; de ő vissza sem nézvén örömében, mezítelen kifutott a' tágasra.

A' múlt éjjel egy *Schloszer* nevű Rosnyai Bóltosnak a' piatzon lévő bólija fel törtetett. A' két lakatokkal, kereszt vasakkal megerőssített vas, és más fa ajtó kinyittatott, 1000 R. forintból álló készsz pénzen felül, posztó, selyem matériák elvitették. A' kár váltó czédulában 10 ezer forintra tételik. Mondják, hogy az ellopatott portékákat szekeren vitték el. Meg nem foghatni, hogy hogy lehetett a' piatz közepén, a' strázsáknak szünetlen körüljárás közt, a' várta ház, és a' Tornyosnak, a' ki minden fertály órában sípolni szokott, szemei előtt a' lopást véghez vinni. — Szerentséjére a' meg károsítatott Bóltos, este közel száz ezer portékáért küldendő

forintokat, a' mint mondják a' bóltból a' szobájába vitt. Ez a' summa is az ezer forintnak útján ment volna el. Két gyanúságba keveredett Zsidó megfogattatott.

Ez előtt nem sok idővel, mintegy 16 vagy 17 esztendő's borbély inas, egymás után, valami öt házakban, Rosnyón, a' kályhákön közép nappal is bétört, közel 30 ezerig, pénzt és egyéb drágaságokat elorozlott. Ez az annyával, nényével, és sógorával együtt a' Pelsützi fogságban várja magára az ítéletet. —

A' Spártabélieknél az elmésen, fortélyosan, szemesen véghez vitt lopásért, ez az ifjú nevezetes jutalmat reménylhetett volna. Ha tovább folytathatta volna mesterségét, *Kartust* és *Mandrint* felülhaladta volna.

A' közelebb múlt November 17-ik napján közönséges gyűllést tartván Tek. Nemes Pest Vármegye, több más fontos tárgyak közt az élelemre szükséges dolgoknak árát is meg határozta, és mivel a' molnárok magokat ahoz szabni nem akarván a' lisztet drágábban árútták, a' Tek. Vármegye minden lisztjeket elfoglaltatta, 's óltóbban eladattatta, úgymint a' lisztlángnak mászásját 7 for. 30 kr. a' zsemlye lisztet 5 for. 41 kr. a' fekete lisztet 2 for. 19 1/2 ks. — A' húsnek fontja 7 kr.ra szállítatott; a' közönséges gyertyának 24 1/2 krajtzárra; a' szappannak; 23 1/2 kr. a' faggyúnak 14 krajtzárra. — A' garasos fejer kenyérnek 24 lat, a' fekete kenyérnek 38 lat, a' krajtzáros fejer zsemlyének 5 1/2 lat nehézségűnek kell lenni, a' feketének 8 1/4 latnak.

A' Pesti Kir. Fő Oskolában a' practica Chirurgia Professorának assistensét vagy segedjét *Manovitz Leopold* Urat, azon megkülönböztetett szolgálatajára nézve, mellyet az utolsó Frantzia háborúban, 1809 ik esztendőben, mint az insurrectionális ispotálynak fő gondviselője a' Győri verekedésben tett, Eő Csász. 's Ap Királyi Felsége meg dítsérni 's hasznos szolgálataival való maga megelegedését nékie tudtára adni méltóztatott.

Esztergom Sz. Kir. Város Magistratusának újító széke Méltós. *Tsik - Vatsartsi Miklósfí Imre* Kir. Tanácsos úr, és ezen T. Megyének első Allispánja, mint Kir. Biztos előülése alatt, a' közelebb múlt Szent András holnapjának kezdetében tartatott, mellyben *Muzsik Ferentz* Ur mint Bíró, *Kollár Antal* Úr mint polgár mester előbbesi hivataljaikban meghagyattattak. Város Kapitányának *Tarkovits Basilius* Úr; a' Város és Polgárság Szószóllói *Ender János* és *Spanraff* Urak előbbi hivataljaikban megerössítették. — A' 60. személyekből álló külső Tanácsba felvétettek: *Hamaiszter György*, *Trenker Antal*, *Horváth Imre*, *Tóth János*, *Belánszky Ignátz*, *Farbinger Károly* és *Szentgáli István* Urak.

Erdély Ország.

Székhely Udvarhelyről Okt. 31-ikén 1812. Nemes Székünk' Chyrurgusa *Weiss János* Úr a' ténben himlő béóltásában annyira tette fáradhatatlan igyekezete és szorgalmatossága által a' maga munkálódását ezen nagyon kiterjedett anya és fiú székekben, hogy azon fekélyes nyavalya, melly ennek előtte esztendőnként sok százakat költöz-

tetett által a' más világra, már most egészen meg szűnni láttatik, és tapasztaltatik, mellynél fogva minden uraságoknak, és közönségeknek nagy örömök és megelégedések vagyon. Meltán is lehet akkor, midőn a' himlőoltás által sok félszegségek elkerültenek, és szép ábrázatok és ép testek neveltethetnek.

Ezen fáradhatatlan szorgalmatosságáért méltóztatott vala még a' tavalyi esztendőben a' Fels. Királyi Fő Kormányozó Tanács bizonyos summa pénzel őtet megjutalmaztatni; de nem tsak, hanem még Eő Felsége előtt is megdítsérni, melly e' tárgyban megmutatott szorgalmatosságáért Eő Felsége az idén Julius 31-ikén költ Udvari Decretuma szerént méltóztatott kegyelmesen parancsolni, hogy a' nevezett Chyrurgusnak az Eő Felsége kegyelmes complacentiája is adattassék értésire; értésére is adattatott a' Fels. Kir. Guberniumnak ezen esztendőben September hónapban költ kegyelmes Rendelesénél fogva, még pedig olly hozzá tétellel, hogy azon alkalmatossággal is, a' midőn ennekutánna a' tehén himlő béoltásban magokat megkülömböztető személyek között a' számokra applacidált jutalom felosztattatik, az említett Chyrurgusnak szorgalmatosságára illendő tekintet fog lenni. Vajha minden Székekben és Vármegyékben ilyen Chyrurgusok találhatnának, és fáradhatatlanok a' tehén himlő béoltásában, kiben mind a' Hazának öröme, mind Eő Felségének megelekedése lehessen mint említett Székünk Chyrurgusaba *Weiss János* Urban feltalállyuk.

* * *

Előszöri Híradások.

Egy Német Országi születésű ifjú képfestő, a' ki szép mesterségének nagyobb tökéletességre leendő vitele végett itt Bétsben két egész esztendőig múlatott, erköltsi jó tulajdonságaira nézve is dítseretet érdemel, olajjal szépen fest, 's e' mellett a' klaviron is jól jádzik, kívánna Kolosvárt, vagy Maros Vásárhelyen, mint muzsikát és rajzolás tanító mester valamelly nevezetes Uraság udvarában helyet találni. Ezen ifjúról bővebb értekezést lehet találni Kolosvárt *Tilsch János* Könyváros Úrnál.

* * *

Egy Miniatur, vagy kis formában festő, a' ki egyszersmind szép virág és természet historiai tárgyakat is fest, és a' rajzolásban is nagy előmenetelt tett, kívánna hasonlóképpen vagy Kolosvárt, vagy Maros - Vásárhelyen, mint rajzóló mester hívatalt találni. Erről is bővebb tudósítást lehet a' fellyebb említett Kolosvári Könyváros *Tilsch János* Úrtól venni.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Tudósítás.

Azon tíz esztendők elfolyása alatt, mellyekben édes Hazám javára, unalom nélkül való szorgalmatossággal, és hűzamos munkával, azoknak tudtokra, a' kik előtt közelébbről vagyok esméretes, mindenkor fáradoztam, ha azt nem említem is, hogy tsupán a' belső szőke hájog (az úgy nevezett *Catarracta*) által meg vakúlt 181 szerentsétlenek közzül 159-et tökéletesen meggyógyítottam; úgy vélem (ha meg nem tsal hízelkedő magamszeretete), hogy leg közelébb írt, és már nyomtató sajtó alatt lévő munkátskaim bőven meg fogják bizonyítani azon készségemet, mellyel érdemes Hazámfiái eránt viseltetni leg főbb kötelességemnek tartottam.

Az egyik munkám vagyon magyarra fordítva a' *Frank Jósef* német nyelven kiadott munkájából ezen czím alatt: *A' Nemorvosokat az Orvosok' megismerésére és kiválasztására vezérlő útmutatás.*

A' másik, ugyantsak németből magyarra általtéve ezt a' czímet viseli: *Robert, avagy millyennek kellene lenni a' férjfiúnak; egy ezen munkához: Eliza, vagy is millyennek kellene lenni az Asszonynak* alkalmaztatott darab.

A' mi az eisőbb munkámat illeti, ha annak hasznos, jó, és szükséges voltát hosszas előadásommal nem mutogatom is; reménylem, hogy az érdemes Olvasók annak igaz betséről 's fon-

tosságáról meg fognak győztetni, mihelyest részrehajlás nélkül fogják tekinteni azt, hogy *Frank József*, ama nagy hírű 's tudományú Bétsi Fő Orvosnak *Frank Péternek*, az én hajdani igen kedves Tanítómnak méltó fija, a' ki is elsőben ugyan nagy tekintetű 's érdemekkel tellyes Atyja alatt, a' Bétsi nagy Ispotályban első Orvosi hivatalt viselt, most pedig Petersburgban, a' Fels. Orosz Császár Udvarnál Belső Orvosi, 's egyszersmind a' Vilnai Fő Oskolában az Orvosi tudománynak első Tanítói hivatalára emeltetett. Ez a' *Frank József* tehát az, a' ki ezen az általam nemzeti nyelvünkre által tett munkáján kívül több, az emberiség' hasznára szerzett írásai által is örökös hírt 's nevet szerzett önnön magának.

A' másik munkára egyedül azt kívánom megjegyezni, hogy az egy Német Országi valamint nagy tudományáról 's polgári Méltóságáról, úgy a' világgal közlött több nagy betsű munkájáról is nevezetes férjfiúnak író tollából származott. A' melly is előttem nyilvánvalóvá lett azzal az alkalmatossággal, midőn én ő néki W * * * * ban tiszteletére lévén, ollyas kifejezésekkel élt vala előttem, a' mellyekből azt könnyen ki lehetett húznom. — Ollyanegy köz haszonra született Orvosnak az ábrázolása lévén egyébaránt ez az egész *három darabokból álló könyv*, a' melly azt a' maga tökéletességében állítja eleibe az Olvasónak; úgy vélem nem helytelenkedtem azzal, hogy ezt a' könyvet (ha annak nagy szerzőjének nevét, mivel ezt maga is így akarta, elhalgatni kéntelenítettém is) úgy botsátom a' Magyar Világ' eleibe, mint tselekedetbéli (practica) meg-

mutatását a' fent tisztelt *Frank József Úr* munkátskájában előforduló tudományos (theoretica) igasságoknak 's feltételeknek.

Minthogy pedig a' mai szűk és drága időben, a' nyomtatásbéli költségek is hitel felett meg nevedtek; mérészem jussomat tartani ahhoz, hogy ezen két munkákra (akár egyikre vagy másokra különkülön, akár mind a' kettőre együtt) lejendő előrevaló fizetésre, magyar jó szívvel, és józanértemlemel ékeskedő Hazám fiait egész tisztelettel meg hívjam. Mérséklettem mindazáltal az utolsó lehetőségig a' könyvek árának meghatározását; egyedül a' közjóra való buzgó, 's minden önnön hasznom' vadászásától üres törekedésem lévén fő célja minden tselekedeteimnek. Azért is —

az *elsőbb* munkátskámnak ára lessz az előfizető Hazafiakra nézve Váltóban 1. for. 10 kr.

a' *másiknak* pedig mind a' három darabjára, melly egyszerre és három szép rézre metzett képkel ékesítve jön - ki 3 for. V. Cz.

Az elsőbbre nézve tartani fog az előre való fizetés mától fogva Januárius 25-ik napjáig a' jövő 1813-ik esztendőben; a' másokra pedig Május utolsó napjáig ugyan az 1813-dik esztendőben. A' melly meghatározott idő pontok után osztán a' T. T. Előrefizetők, nyugtató leveleik' előmutatásával, könyveiket tsalhatatlanúl kezeikhez vehetik ott, a' hol előrefizettek.

Bévétetődnek pedig az előre fizetendő pénzek: —

Pesten: Tek. Ns. Pesth Vármegyének All. Jegyzője T. Kiss László, és Könyváros Kiss István Uraknál.

Debretzenben: T. T. Professor Sárvári Pál
Úrnál.

Patakon: T. T. Professor Nyíri István Úrnál.

Kassán: T. T. Kováts István Ref. Predikátor
Úrnál.

Miskóltzon: Könyvkötő Miskóltzi Mihály
Úrnál.

Eltelvén pedig az említett határideje az ezen két munkáimra való előfizetésnek, nem akadályoztathatóm meg azt, hogy azoknak árra feljebb ne emeltessen. S. Sz. Péterén November' 19-dikén 1812-dikben.

F. Öri Fülöp Sámuel

Orvos és Szemorvos Doktor.

Híradások.

Egy Német Országi születésű ifjú képfestő, a' ki szép mesterségének nagyobb tökéletességre leendő vitele végett itt Bétsben két egész esztendeig múlatott, erköltsi jó tulajdonságaira nézve is dítséretet érdemel, olajjal szépen fest, 's e' mellett a' klaviron is jól jádzik, kívánna Kolosvárt, vagy Maros Vásárhelyen, mint muzsikát és rajzolás tanító mester valamelly nevezetes Uraság udvarában helyet találni. Ezen ifjúról bővebb értekezést lehet találni Kolosvárt *Tilsch János* Könyváros Úrnál.

*

*

Egy Miniatur, vagy kis formában festő, a' ki egyszersmind szép virág és természet historiai tárgyakat is fest, és a' rajzolásban is nagy előmenetelt tett, kívánna hasonlóképpen vagy Kolosvárt, vagy Maros-Vásárhelyen, mint rajzoló mester hívatalt találni. Erről is bővebb tudósítást lehet a' fellyebb említett Kolosvári Könyváros *Tilsch János* Úrtól venni.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Muzsikai Idötöltés.

. *Béts.* — Megjegyzették, hogy Európának egy fő városa sem ditsekedhetik oly sok virtuos muzsikásokkal, mint *Béts* városa. Méltán óhajtották hát a' muzsikának betsüllői hogy valamelly nagy muzsikai próbatételre egyesülvén, egy oly *concert* által vonják magokra a' közönség' figyelmetességét, a' melly minden itt eddig hallott concerteket fellyül haladjon. Nagy kérdés volt, hogy valyon találkozik é valaki, a' ki elegendő esmerettséggel, bizodalommal, és befolyással bírjon arra, hogy egy illy nemű 's ily számos társaságot össze szerkeztetni, 's úgy organizálni tudjon, hogy a' nagy iparkodás a' czélt el ne vettse. Annak a' fő nemes aszszonyságokból álló társaságnak hathatós munkássága vitte ezt véghez, a' melly a' jónak és hasznosnak előmozdítását tette a' maga czéljává, 's azt, mint közönséges újságleveleinkből is tudja a' publicum, leg nagyobb magasztalást érdemlő buzgósággal gyakorolja. Úgy ítélt ez a' fő aszszonyságok' társasága, 's mint a' következés megmutatta, meg sem tsalatott ítéletében, hogy a' Bétsi nemes indulatú közönséget leg inkább az által buzdíthatja - fel ezen nagy próbatételre, ha a' szenvedő emberiségen való segedelmet rendeli annak czélzásává, a' mint is hogy a' béjövő summának nagyobb része, az utóbbi hadakozásban elégett és

elpusztult *Asperni* vidék, és a' tavaly elégett *Baden* szerentsétlen lakosainak rendeltetett. —

A' *Concert*' tárgya volt (a' Magdeburgi vidéken *Hala* nevű városban 1685-ben született, azután életének nagy részét Angliában és Irlandiában, nagy ditsőségben töltött, utóbbi esztendőjében pedig vakságra jutott, 's az 1759-dik esztendőben *Londonban* meghalálozott *Händelnek* ilyen című Oratóriuma: *Timotheus* vagy a' muzsika' ereje. A' nemes asszonyok' társasága magát ezen nagy munkának organizálására elszánván, legelőbb is hívató írásokat nyomtattatott és küldözött az előtte esmeretes muzsika kedvellőkhöz, úgy nevezett *Dilettánsokhoz*, nem tsak arra kérvén ezeket, hogy magok vegyenek részt a' concertsinálásban, hanem hogy erre más virtuósus esmerősseiket is vegyék réá. Kevés hetek, sőt nem sok napok teltek - el benne, hogy néhány száz mind két nemen lévő fő személyek vállalkoztak, 's naponként annyira telt a' számok, hogy 590 muzsikáló és éneklő férfi 's asszony nemen lévő személyeket szerkeztettek össze, kik között tsak 82-ten voltak, többire a' dobolók, vadász kürtösök, 's egyéb e'félék között, olyanok, a' kik fizetésért muzsikáltak, a' többek mind *Dilettánsok*, előkelő személyek, urak, 's asszonyok voltak.

Felséges Urunk, ki a' muzsikát maga is gyakorolja, oltalmazza és betsüli, mihelyest megértette első Fő Udvarimester H. Trautmansdorftól azt, hogy olyan helyre volna szükség, a' hol ez a' nagy számú muzsikai kar az előre va-

ló szükséges próbákat megtehesse, nem tsak hogy e'végre a' Burgban lévő nagy újpalotát által engedtetni megparantsólta, hanem a' próbatételeken a' muzsikálóknak buzdítása végett maga is familiájával egyetemben több versben megjeleni méltóztatott. —

A' concerttsinálásra eleinten az udvari ređout palota határoztatott volt, hanem a' muzsikai karnak 's a' nézőknek sokasága jobban megfontoltatván, minthogy felét a' szálának tsak a' múzsikai kar elfoglalta volna, ezt a' fogyatkozást is a' Felséges Urunk' jóltévősége háritotta-el, aki e' végre a' Cs. K. lovagló oskolaszálát ajánlotta oda, sőt készíttette-el önnön maga nem kevés költségén. Minthogy Dilettánsok voltak, keveset kivévén, a' muzsikálók, illőnek találtatott, hogy tsupa Dilettánsok által is igazgattassanak. A' hegedű nemeknek igazgattatását *Tost* nagy kereskedő, a' klavirt a' muzsikának ezen nemében és a' klavirkészítésben is első mester *Streicher*, az egésznek Kormányozását pedig Udv. Coneipista *Mosel* Urak válalták magokra a' muzsikai karnak nagy megeleégedésére. Igen megszire nyúlván a' muzsikálók' sora, az első igazgatónak segítségire a' sor' másik végéhez egy segéd igazgató is rendeltetett. —

Az éneklő kar 280 férjfi és asszony személyekből állott. Ezeken kívül *Sóló éneklők* voltak: *Geymillerné* asszonytság, *Barenfeld* és *Riedl* Kisaszszonyok, Udvari Tanátsos *Kiesewetter*, Királyi Tanátsos *Sonulleithner*, 's *Soini* és *Hoffmann* Urak. A' muzsikálók' száma is réá ment 299 re. — Ezen

nagy számú muzsikusok végezetre, minekelőtte a' magok külömbkülömb próbatételeket muzsikai szakaszonként elébb a' Burg palotában néhány-szor, 's két versben az említett lovagló oskola-szálájában is mind együtt megtették volna, oly *concertet* tsináltak Nov. 29 dikén és Decz. 4-dikán déli 12 és 2 órák között, a' Felséges Udvarnak 's leg alább 5000 nézőknak jelenléteben, a' milyenre itt nem emlékeznek. Közel 600 rész szerént éneklő, rész szerént muzsikáló embereket úgy egy hangra tudni egyeztetni, hogy úgy szólván tsak egy láthatatlan lélektől tessék származni az egész hármónia, ezt tsak a' virtuosus muzsikusok képzelhetik, az ahoz nem értők pedig tsak bámúlhatják.

Ezen concertnek halgatására való bémenete-lért a' nagyobb fizetés egy személytől 6, a' legkissebb 2 forint volt. Bé gyűlt belőlle a' két concerten 29,093 forint Váltó Cz.bau, 19 arany Császár aranyban, 3 Fridrich arany, 's ezüst pénzben 5 fl 20 kr.; a' melly sumába Felséges Urunk is 1000 forintot méltóztatott adni azon kívül, a' miben a' palotának elkészíttetése került. Egyéb költségek teltek 3158 forintra, 31 krajtzárra. Maradott tehát a' feljebb említett jóltevő célra 25,934 forint 29 krajtzár V. Cz.ban.

A' *Londoniak* 1784-ben tsináltak a' magok kedves *Händeljek*' emlékezetére egy ilyen nevezetes concertet, mellynek leírását a' *Händel* életével együtt *Burney* nevű Anglus Londonban kiadta.

Honnyi Levelek

és

Tudósítások.

Magyar Ország.

Buda. — Alább nevezendő vitéz hazánkfiainak megtiszteltetéssekről már egyszer emlékeztünk röviden. Most így írnak ugyan erről bővebben: — Császárné és Királyné ő Felsége születésének ditsőséges innepét négy féle Rendczímereknek kiosztásával tartották itt az Udvarnál Dec. 14-dikén. A' fő Papság, Cs. K. külömbkülömb Rendeknek itt lévő tagjaik, Titkos Tanácsos, Kamarás és Generális Urak, 's a' Dicastoriumok, a' Kir. Kastélynak a' templom mellett lévő szobáiban délelőtt 11 órakor özsze gyülekezvén, 's végézetre a' Palatinus ő Csász. Hertzegsége is megjelenvén, ezen gyülekezettől a' kastély' templomába kísértetett, a' hol Fő Tisztelendő Püspök *Alagovich Sándor Úr* mondott nagy misét. Az istenitiztelet' végződése után a' Rendczímereknek kiosztása ment véghez az audentziás szálában, a' hol ő Cs. K. Hertzegsége a' thrónusos menyezet alatt ülven előbeszéllette valamint ezen solennitásnak tárgyát, úgy a' Rendczímerek' Candidatusaiknak érdemeiket is, mellyekre való tekintetből ő Cs. K. Felsége Cs. K. Generálmáyor Báró *Lussinszky*, és Magyar Insurrektionális Oberster Báró Tóth Prónai *Prónay Lajos* Urakat, a' Sz István M. Királyi Rendnek Vitézi (Ritteri) keresztjével, a' Leopold Császári Rendjének hasonló Vitézi

keresztjével pedig *Hunkár Antal* és *Huszt József* Nemes Veszprém és Pest Vármegyébéli Insurrektzionális Lovas Kapitányokat megtisztelni méltóztatott. A' két elsőbbeknek a' Sz. István K. Rend' vitéze, Udvari Tanácsos, 's a' Palatinalis Cancellária' Igazgatója M Rákosi Boros Lajos Úr ó N. ga, a' két utolsóbbaknak pedig a' Leopold Császári Rendjének Vitéze Kalmárffy Ignátz Budai Városbíró Úr olvasták-fel a' szokásban lévő esküvést. Azután a' Palatinus ó Cs. K. Hertzegsége eleibe menvén a' nevezett Urak, ő fő Hertzegsége őket a' Monarcha és haza eránt való kötelességekre emlékeztette, 's a' vitézi czímereket nékiek által adta, melyeket ő Cs. K. Hertzegségének, t. i. a' Sz. István K. Rendjének két keresztjeit Mélt. Rákosi Boros József K. Helytartószéki Tanácsos, a' Leopold Cs. Rendje keresztjeit pedig ugyan ezen Rendnek keresztese *Tihavszky Ferentz* ágyúzós Oberster, veres bársony párnátskákon által nyújtottak vala. Palatinus ő Cs. K. Fő Hertzegsége, Cs. K. Magyar Feldmarschalli forma ruhában, és minden jelenlévők egész gálában voltak ezen solennitáson. —

Ezen Sz. István és Leopold Rendek' új tagjaiknak érdemeikről ezek hirdettettek - ki: —

„Ő Felsége méltóztatott a' Magyar Nemes Insurrektzióknak néhány tisztjeit a' Sz. István Királyi és Leopold Császári Rendek' czímereivel, mint felséges megelégedésének jeleivel, kegyelmeesen megajándékozni, 's ez által azon hajlandóságnak és nagy áldozatoknak megbizonyításával való megelégedését közönségesen kinyilatkoztat-

ni, mellyekkel a' Felség és Haza eránt a' Magyar Nemesség az 1809-dik esztendőben viseltett. Ehez képpent a' Palatinus ő fő Hertzegsége kezéből vették a' folyó 1812-dik esztendőben Decz. 14-dikén a' Felséges parantsolat szerént: a' Sz. István Rendje' kitsiny keresztjét Báró *Lusinszky József* Cs. K. Gen. Májor, minthogy ő négy Insurrekcióknak organizálásában, az utolsóban pedig az ellenség előtt is, éppen olyan buzgósággal való szolgálatot tett, a' mint magokat a' Cs. K. ármádánál minden testvérei megkülömböztették; és Báró *Prónay Lajos* a' Pesti Lovas Insurgens Regiment' Oberstere, a' ki a' tsatázó mezőn 1809-ben, mint ezen Regiment' Oberstlieutenántja, valamint *Pápa* mellett úgy a' Győri tsatában is magát megkülömböztette — a' Leopold Rendjének kis keresztjét pedig *Hunkár Antal* Weszprémi Lovas Insurgens Regimentbéli Felkapitány, a' ki a' Győri verekezésben az ellenségre való több rendbéli réáütésekben 7 sebet kapott, 's lovának meglövettetése miatt az ellenségtől elfogattatott, de a' Regimentnél nem soká ismét megjelenvén meggyógyulása után éppen olly hasznosan folytatta szolgálatját, mint annakelőtte; és *Husztly József* Pesti Lovas Regimentbéli Kapitány, a' ki mint ugyan ezen Regimentbéli Felhadnagy Sárvárnál azon ellenséges tsoportok közzé, mellyek abban munkálódtak, hogy Magyar Országban Proklamációkat szélleszsenek - el, vitéz módon közikbe rontott, és három sebet kapott.

Budán e' hónap' 22-dikén vezettetett - bé ahhoz illő solennitással a' K. Magyar Udv. Ka-

mara Vice Előülőjévé neveztetett Gróf Székelyi *Majlath József* Cs. K. valóságos Camerarius és Titkos Tanácsos Úr ő Excellenciája a' K. Udvar Kamara' Tanácsába, a' hol az Előülő Úr ő Exc.ja, 's a' Tanácsos Urak által köszöntetvén, a' szokott rendtartás szerént új hivatalába béiktattatott.

* * *

Fényes pompával ment véghez ugyantsak Budán Decz. 7-dik napján Vásáros Náményi Bárá *Eötvös Ignátz* ő Exc.jának a' K. Kamara volt Előülőjének a' Koronaőrzői hivatalba való bététetése. A' K. Kamara nagy méltóságú Előülőjének M. Semsei András Úr ő Exc.jának palotájában sok uraságok, 's ezek között nevezetesen a' K. Kamara Tanácsossai és főbb tisztjei össze gyülekezvén, hintókban a' Királyi kastélyba mentek, a' hol a' Pesti és Budai Uraságokat, Papi, Katona, és Polgári Rendeket, 's a' két város és Universitás küldöttjeit össze gyülekezve találták. Innét által mentek azon szobába a' hol a' Korona tartatik. A' K. Kamara' Előülője fontos beszéddel kezdette-el a' béiktatói munkát, mellyet az új Koronaőrző Úrnak felekkettése követvén, annak a' koronaőrző katonák által lett háromszori szokott felemeltetése, az egész gyülekezetnek mind annyiszor való éljen kiáltása, 's a' Koronát magában tartó vasládának az új Koronaőrző által való bépetséltetése, a' fényes solennitást bévégzették.

* * *

Tállya Decz. 10-dikén 1812. — Nállunk még mai napig is a' szüretelésnek, a' szőlők'

termése bővsége, a' hordók' szerfelett való drágasága, mellynek párja 6 forinton felül is némelykor elkelt, a' szedők' kevés volta, 's az igen költséges bétakaríttatás miatt vége nintsen, még több darab capitális szőlők félig meddig szedetlenek, 's noha eléggé megérrett állapotra jutottak, még is a' pénz' szűki, 's a' bor' bővsége miatt a' vevők kevesek, és oly oltsók, hogy 8, 9, 10 jó forintokon felül Göntzi hordóját a' bor'nak nem akarják venni. Az aszszú szőlőnek is vékája csak 2, 3, vagy leg fellyebb 4 jó forintokon kelt nállunk ez idén. A' múlt esztendei ditséretes jó boraink is csak lassan kelegetnek, Hogy a' béváltó czédulák' betse az arany és ezüst pénzek betsekhez nagyon közelget; erre és a' mindenféle bőv termésekre nézve a' több esztendők óta óhajtott oltsóság kézfelfoghatóképen éreztetik, annyival inkább, hogy ez még a' limitációk által is eszközöltetik; mert a' búzának 6 — 7 a' gabonának 4, a' kukoritzának 2 jó forinton meg lehet köblit venni. A' disznó húsnak 9, a' marha húsnak 7, a' szalonnának 16 jó krajtzáron vagy még alább is lehet fontyát venni. A' bőv szüretnek még ez is szembetűnő jelei közzé tartozik, hogy sok élőfáknak, mellyeknek ágain mostani Sz. Mihály napja tájban még a' madarak mulatozva egymásnak marsot fúttak, már némely részekből sietve készítettett hordókban Hegyallyai jó borok mulatoznak, és már az abból iszogató emberek közzül sokaknak marsot fújdogálnak; kivált a' kik ez idei tüzes borral nagy barátságot vetnének, egészségtelenségekre szolgálna.

J e l e n t é s.

Mostanában jött - ki a' következő könyv:
Lelki áldozatok imádságokban és énekekben. Irta
Kiss János Sopronyi Predikátor és a' Dunán
túl való kerületbéli Ev. Gyülekezetek' Superinten-
dense, Sopronyban Sziesz' maradéki' betűivel.
 1812.

Foglal magában minden nevezetesebb alkal-
 matosságokra, környülállásokra és esetekre rész-
 szerént imádságokat, rész szerént énekeket; 's
 találtatik a' Dunán túl való Ev. Senior és né-
 hány más Predikátor Urakon kívül, Pesten Kiss
 István Könyváros és Posonban Weber Simon Pé-
 ter Könyvnyomtató Uraknál. — Az Imádságok-
 nak egy része versekben van foglalva. Példá-
 ul szolgálhat a' leg első.

Vasárnap reggel.

Te, kit menny, föld, napok, 's holdak ma-
 gasztalnak,

'S áld nyelve számtalan embernek 's an-
 gyalnak,

Kire a' józan Bölts, hív gyermek' módjára
 Jó 's balsorsban úgy néz, mint kegyes aty-
 jára,

Fő lélek, kit eszünk hisz véghetetlennék,

'S áhítatosságunk vall 's nevez Istennek,

Ditsősségedre van ez a' nap szentelve:

Hald - meg a' mit rebeggyarló fíjad' nyelve,

Kedveld hozzád vonzó kegyes indulatját,

Mellyel oltárodra viszi áldozatját;

Méltóztasd, Teremtőm 's Atyám tetszésedre,

A' mit forró szívem tesz tiszteletedre,

A' mit emberi mód szerént beszél veled,
 Veled, ki leg belsőbb titkát kikémleled. —
 Sokakat elámít tévelygés, bűbája,
 Add, ragyogjon nekünk igasság' fáklyája,
 Sokan tsak kényeken járnak 's veszélyt ér-
 nek,

Égi böltsességet adj nekünk vezérnek.
 Ezreket megkábít a' vétkek' lágy mázza,
 Add, hogy lelkeinket jámborság ruházza.
 Tsak ez tesz boldoggá, tsak ez ad érdemet;
 Óh ékesítsd vele az emberi nemet!

Szent békesség legyen a' föld' tulajdona,
 Kiki mást úgy nézzen, mint rokont rokona,
 'S minthogy vakság által az üldözés terjed,
 'S abból országokat felgyújtó tűz gerjed,
 Add, hogy az ész legyen mindennek szem-
 fénye

'S hit, szeretet, remény, 's tűrés szent tör-
 vénye. —

Pihen most a' munka 's terhes aggodalom,
 Napodat szentebbé teszi a' nyugalom.
 Harangok harsognak. Milliomok' szíve
 Imád téged, ki vagy ember' leg jobb híve,
 Áld - meg mindnyájokat. Tessék imádsá-
 gok;

Hív fogadást tegyen áhíthatosságok.
 Szoktasd őket nézni igazság' fényébe,
 'S vidd - bé a' tornáuzból a' szentek' szen-
 tébe.

'S midőn mindnyájunknak lefoly végső óránk
 Tekints, óh szent atyánk, irgalmas szem-
 mel ránk.

Statistikai Jegyzések.

Az Orosz és Ànglus Udvarok között való kötés következő tzikkelyekből áll: — 1). Tzik. Ő Felségek az egész Orosz birodalom' Császára, 's az öszszetsatóltatott Nagy Britannia, és Irrlandia' Királya, és Örököseik között, mátol fogvást állandó, igaz, és megsérthetetlen békesség légyen, 's igaz és tökéletes egyeség, és barátság áljon-fenn, még pedig úgy, hogy minden ok, a' melly közöttök valamelly hasonlásra nézve még fenn találtathatna, úgy tartassék, mint a' melly egészszen elenyészett és elhárított. — 2). Tzik. A' két birodalmak között való kereskedés és barátságébéli állapot mind két részről helyheztetődjék olyan fundamentomra, mint szokott két olyan nemzeteknél lenni, a' mellyek egymásnak leg inkább kedveznek. — 3). Tzik. Ha a' jelenvaló Kötéssel és a' két birodalmak között helyreállott jó egyetértéssel ellenkezőleg Ő Felségek ellen valamelly Hatalmasság hadat folytatna, arra kötelezik magokat Ő Felségek, hogy egymást védelmezni fogják. —

4). Tzikkely. Fenn tartják magoknak Ő Felségek azt, hogy azon tárgyak eránt, mellyek mind kettőjeknek politikai és kereskedésébéli állapotjokat illethetik, egymással lehetséges hamar-sággal megegyeznek. — 5). Tzik. Ezen Kötés mind két alkuvó Felségek által ratifikáltatván hat hetek alatt, vagy ha lehet hamarébb is, költsönösen tseréltessák-ki. Költ *Orebróba* Julius 18-dikán, 1812-ben.